1. d.3. q.3. F. præsertim, cum non importet realitatem adequatè cognitam; ut docet 1. d.8. q.3. prope finem.

103 Resp. ad 1. Tat. in Petr. Hisp. c. de specie, §. *Tertiò sciendum*, individuum secundò intentionaliter captum prædicatione exercita prædicari de pluribus numero differentibus, scilicet de hoc, & illo individuo per modum speciei, sed prædicatione signata dici de uno solo. At hæc solutio non satisfacit, quia si pro secunda intentione induit modum speciei, non solùm exercitè, sed etiam signatè prædicari debet de pluribus, imò hic est propriusmodus prædicandi speciei tatis, præstat ergo dicere, quod sicut talis ratio communis individuorum, ut individua sunt, est solùm communis, ut modus, sed singularis, ut quid, ita etiam uni soli convenit, & de uno solo prædicatur, ut quid; sed de pluribus, ut modus, tam exercitè, quam signatè; nec repugnat individuum confusè, & inadæquatè cognitum prædicari de pluribus, sed tantùm illi repugnat, quando est clarè, & adæquatè cognitum. Ad 2. dicimus ad min. quod individuatio in communi, & confusè cognita non est ratio differendi, sed ipsamet perfectè, & adæquatè cognita, quo modo explicatur per Petreitatem, & Pauleitatem, & ideò quamvuis individuatio, ut quid, sit ratio differendi, tamen confusè cognita est ratio conveniendi, ut modus, seu denominativè. Ad 3. esse communis, & singularis, sed non eodem modo, nam esset singularis, ut quid, communis, ut modus. Ad 4. natura concepta cum individuatione illa communi non efficeret compositum aliquod unum in intellectu nostro, quia individuatio non concipitur in tali statu per modum contrahentis, & determinantis, sed potius per modum contrahibilis, & determinabilis, quod si conciperetur adæquatè, & distinctè, utique efficeret quid unum, quia tunc conciperetur singularis, ut verè est in se. Ad 5. concedimus idem judicium fieri posse de differentiis specificis adinvicem collatis, sicut de individualibus, quod licèt secundùm proprias rationes non conveniant in aliquo illorum generum, quæ dividunt, conveniunt tamen in hoc, quod habent similem modum dividendi genus, & constituendi speciem, quam rationem communem descripsit Porph. c. de diff. cum ait differentiam esse, quæ est divisiva generis, & constitutiva speciem, quam ratio communis specierum, ut species sunt, non mediat inter proximum genus, & species, quia non est illis communis, ut quid, sed tantum ut modus.

104 Ad sextum dicimus ad min. quod est contrahibile per differentias individuales, ut quid, & velut realitas potentialis ad illas, utique re vera esse essentiam specificam, quia species propriè dicta talem realitatem præseferre debet, ut supra diximus ex Scot. 1. d.8. q.3. circa finem; non autem, quod est contrahibile tantùm, ut modus, & veluti conceptus inadæquatus ejusdem realitatis confusè cognitæ, ut est individuatio in communi, hoc enim dicitur species tantùm, ut modus. Ad 7. non est inconveniens inter individuum, & speciem infimam dari medium per rationem, licèt sint immediata à parte rei, sicut etiam q. præc. art. 3. dicebamus inconveniens non esse individuum esse generi immediatum per rationem, esto sit mediatum à parte rei; verum tamen est, quod individuum humanum, ut sic, non ponitur in prædicamento, ut medium inter Petrum, & hominem, quia ibi ponuntur naturæ, & realitates, non autem modi naturæ, & puri conceptus inadæquati, qualis est individuatio. Ad 8. tradit illa exempla, non quia immediatè definiantur Socrates, & hoc album, sed quia omne, quod signatur in secundis intentionibus, exercetur in primis, ut supradictum est de exemplis adductis à Porph. pro explicatione definitionum generis, & speciei. Ad ult. concedit Lichet. loc. citat. ens posse univocè dici etiam de ultimis differentiis eo modo, quo dicitur de Deo, & creatura, quia ut sic dicit conceptum inadæquatum nullam præseferens realitatem non tamen eo modo, quo dicitur de decem prædicamentis, quia ut sic dicit conceptum adæquatum, & realitatem, propat autem ultimis differentiis convenire in realitate, cum in ea sint primò diversæ, & in hoc sensu ait procedere rationes Scoti 1. d.3. q.3. Sed quia de hoc agendum est in Met. potest pro nunc dici non esse eandem rationem de ultimis differentiis ad conceptum communem hæcceitatis ab illis abstrahibilem comparatis, & ad conceptum communem entis, etenim ad istum comparantur, velut contrahens ad contrahibile, ad illum verò ut inferius ad suum superius, prædicatio autem superioris de inferiori semper est quidditativa, at prædicatio contrahibilis de contrahente est denominativa, ut cum dicimus rationale est animal, quia contrahibile est semper extra rationem contrahentis, ut patet de genere, & differentia, quare neganda est paritas.

Agit de hac quæstione Ovvied. controv. 5. Log. punct. 3. ubi ait, quod licèt in sententia præscindentium formaliter tantùm, & ex parte actus, possit præscindi ratio communis omnibus individuationibus, ac etiam ipsis individuis formaliter sumptis, tamen in sententia præscindentium etiam ex parte objecti nequit admitti talis ratio communis, quia differentia individualis non est resolubilis in duos conceptus, quorum unus sit ratio conveniendi cum aliis, & alter ratio differendi, quia tunc primus conceptus non attineret ad rationem individualis differentiæ, sed adæquatè constituitur per secundum, cum ejus adæquatus conceptus sit facere ultimò differre, Poncius ex eodem fundamento idem tenet disp. 7. Log. qu. 2. Sed hæc ratio, sicut & aliæ, quas ibi Poncius adducit, coincidunt cum modo relatis, & jam solutis, neque aliud ad summum probant, nisi ab ultimis differentiis abstrahi non posse conceptum communem adæquatum, ac realitatem importantem, ut importare solent conceptus generici, & specifici prædicamentales; & præsertim rationes Poncii in hoc sensu procedunt, ut patebit discurrenti per illas, & liquidò constabit disp. 9. Met. de principio individuationis, ubi rursus de hac re redibit sermo, & exactius de hac re disputabitur cum his duobus Recentioribus, interim nota, Poncium in ea ipsa questione non satis sibi constare, quia sub num. 18. concedit, quod singularitates, ac individua omnia, qua talia, sint conceptibilia conceptu tam determinato, quam omnes homines, qua homines; & quod etiam sint tam similia inter se, & definibilia una definitione univocè competente ipsis, quod & supra concesserat in eadem disp. nu. 7. & tamen negat ibidem hinc sequi, quod conveniant in aliqua ratione abstracta ab ipsis, & præcisa, quæ planè est mani festa contradictio, ut loc. cit. disp. 9. Met. demonstrabitur, eodem quoque modo procedunt rationes, quibus idem Auctor probat disp. 7. Log. qu. 5. num. 55. differentias ultimas specificas non convenire in aliqua ratione differentiæ ultimæ, alioquin non essent ultimæ, probant enim non posse convenire in tali ratione, quæ fundetur in aliqua realitate, & sit illis communis, ut quid; quod autem in conceptu inadæquato illis communi, ut modus, convenire nequeant, minimè probant.

105 Quoad 2. dubium, ut constet de sufficientia definitionum, quas ex Porph. retulimus, notandum est, quod per eas Porph. non definit individuum vagum, sed signatum, ut patet in exemplis ab ipso adductis *Socrates, & hoc album*, id enim individuum propriè dicitur de uno solo prædicari, quia illud determinatè significat, individuum verò vagum non significat quid unum, sed immediatè plura sub disiunctione, nam v.g. *aliquis homo*, idem sonat, quod hic, vel ille homo, & hic est proprius modus significandi individui vagi, ut diximus q.5. præc. disp. ex Scot. qu. 12. prædicam. & licèt interdum in propositione ejus significatum restringatur ad suppositionem determinatam juxta exigentiam prædicati, vel subjecti, quod requirit illam restrictionem, aut ex intentione proferentis, ut cum quis dicit *quidam homo fuit occisus*, nam ex intentione sic loquentis ly *quidam* determinatè supponit, absolutè tamen, & ex natura sua semper plura significat indeterminatè.

Sed quamvis hic definiatur individuum signatum, non tamen definitur particulariter tentum, scilicet pro Petro, aut Paulo, quia sic non est definitionis capax, ut dictum est disp. 1. q.4. art. 3. sed universaliter tentum, nimirum pro conceptu individui in communi, quem ab eis etiam, ut individua sunt, abstrahi posse jam demonstravimus, sic enim individuum est capax definitionis, cum induat modum universalis. Dices, hic definiri individuum, ut sic, ergo non sub ratione universalis. Resp. verum esse assumptum, quatenus ly *ut sit* excludit convenientiam individuorum in illa specie, quorum sunt individua, non autem convenientiam in aliqua ratione communi ratione individuationis præcisè. Dices rursus, hic definitur individuum, prout est prædicabile quoddam de uno solo dicibile distinctum ab aliis universalibus, ergo non potest definiri sub ratione individui in communi, quia sic prædicaretur de pluribus, sicut alia universalia, & præsertim non distingueretur à specie, quia prædicaretur de hoc, & illo individuo, ut de pluribus numero differentibus. Resp. concesso antec. neg. consequ. adhuc enim bene stat, quòd à specie, ad quam reducitur, & ab aliis universalibus individuum in communi distinguatur, quia species, & alia universalia de pluribus prædicantur, ut quid, individuum verò non nisi ut modus, sicut singulare non est universale, nisi ut modus ex Scot. cit.

106 In illa igitur prima definitione individui, qua definiebatur individuum primò intentionaliter captum, & dicebatur esse, *cujus collectio proprietatum in nullo alio eadem erit*, definitur ratio individuationis realis in communi in concreto; non est autem intelligenda hæc definitio de eisdem numero proprietatibus, in hoc enim sensu non solùm tota collectio, sed neque aliqua ex illis potest esse in eodem subjecto, quia non potest idem numero accidens naturaliter esse in duobus subjectis, sed est intelligenda de accidentibus omninò similibus, quia secundum communem naturæ cursum nullum individuum est alteri simile in omnium proprietatum collectione, sive sit accidens individuum, sive substantia, quod addimus ob multos, qui dicunt hanc definitionem non comprehendere, nisi individua humana, & bruta, quia inquiunt individua rerum inanimatarum non habere proprietates contentas in illis carminibus, & quia aliquando ita inter se sunt similia, ut inter illa discerni nequeat, ut patet de duabus partibus aquæ, albedinis, aut ligni inter se. Sed quamvis verum sit ex illis proprietatibus magis inter se distingui, & discerni individua animata, quia plures earum participant, quàm inanimata, tamen negari nequit, etiam inanimata ex quibusdam earum, quas participant, sufficienter inter se non discerni, unde notat Doctor 2. d.3. q.1. C. duo quanta quantumvis inter se similia in aliis accidentibus, ut duo radii Solares, duo ova, duæ portiones aquæ, sufficienter a nobis discerni per diversitatem, situs, vel loci: potius ergo dicendum est illam definitionem etiam aliquo modo comprehendere individua inanimata, & homogenea. Quamvis autem hæc definitio non sit essentialis, & quidditativa, quia tres non, sunt individuæ per accidentia, sed per proprias differentias individuales eis intrinsecas, & realiter identificatas, ut probat Doctor 2. d.3. qu.4. & seq. est tamen sufficienter descriptiva, quia optimè insinuatur differentia numeralis intrinseca per accidentia extrinseca collectim sumpta, ut ait Doctor loc. citat. §. *Ad auctoritates*, glossans illud Boetii 1. de Trin. capit. 1. *Varietas accidentium facit in substantia differentiam numeralem*, & ratio est, quia ut dicebamus, nequit naturaliter unum individuum esse alteri simile in omnium prorsus accidentium collectione, quia

quia tamen licèt hoc sit naturaliter impossibile, tamen non rapugnat de potentia Dei absoluta, ideò illa descriptio non est in toto rigore exacta.

107 Altera definitio Individui, quæ erat illud esse, *quod de uno solo prædicatur*, assegebatur de individuo sub ratione prædicabilis, ut diximus, & consequenter secundò intentionaliter capto. Ut autem intelligatur modus prædicandi individui, advertendum est ex infra dicendis disp. 10. duplicem esse prædicationem, unam formalem, & directam, alteram identicam; prima est, in qua prædicatum est aliquo modo à subjecto diversum, vel in re concepta, vel saltem in modo concipiendi explicitum, vel implicitum; dicitur autem directa, quando in ea est subjectum, quod ex natura rei natum est subjici, & prædicatum, quod natum est prædicari, unde hæc prædicatio, homo est animal rationale v. g. dicitur formalis, quia licèt subjectum, & prædicatum in re significata non differant, differunt tamen penes modum significandi explicitum, & implicitum, nam prædicatum dicit explicitè, quod subjectum confusè, & ideò dici solet prædicatio doctrinalis, & scientialis, quia facit scire aliquid, quod prius non sciebatur, vel saltem non sciebatur tali modo, nempe distinctè, qua ratione etiam dici solet prædicatio artificiosa, quia fini artis inservit, qua aliquod ignotum notificatur; est etiam illa prædicatio directa, quia definitio nata est prædicari de definito. Identica verò prædicatio est, in qua utrumque extremum eodem modo concipitur, nec distinguuntur, nisi ratione ratiocinante, ut cum dicimus *homo est homo*, *Petrus est Petrus*, & hæc prædicatio dicitur naturalis, quia ex natura rei significate non potest verior esse, nam ut ajebat Boet. nulla est verior prædicatio quàm ejusdem de seipso, adhuc tamen dicitur prorsus ad scientiam inepta, quia per eam nihil notificatur ignotum.

108 Hoc supposito, Tolet. Sot. & alii ita explicant hanc definitionem, ut prædicabilitas, quæ convenit individuo, cùm sit tantùm de se ipso, non sit nisi identica, & naturalis, ac proinde ad scientiam prorsus inepta, & hac de causa inquiunt Arist. in antepræd. & c. de subst. & 2. Prior. c. 27. docere individuum de nullo prædicari, quia nimirum prædicabile propriè sumptum, ut sic, de alio dicitur, & ejus prædicatio est aliquo modo doctrinalis. At quia hæc explicatio sic absolutè sumpta non est sufficiens, nam prædicatio identica etiam convenit rebus in universali acceptis, dicimus enim homo est homo, animal est animal, addunt alii, ut hæc definitio solli individuo applicetur, quod id, quod solùm identicè, & non alio modo prædicari potest de uno, illud est individuum, res enim in communi, etsi identicè prædicari possint, tamen etiam alio modo prædicari eis convenit, scilicet, formaliter, & directè de suis inferioribus.

109 Sed hic dicendi modus, quocunque modo explicetur, si intendat negare individio omnem formalem prædicationem, admittendus non est, nam in primis certum est, individuum accidentis verè, & propriè prædicari de individuo substantiæ, ut docuit Alexand. 1. Prior. sec. 2. & certè negari nequit, hanc esse prædicationem formalem, quia dum dicimus *Petrus est hoc album*, ly album tenet locum formæ respectu subjecti, & explicitè dicit aliquid, quod non dicit subjectum; neque ista prædicatio est nugatoria, ut putavit Tolet. quia aliquid amplius explicatur per prædicatum, significatur enim Petrum habere rationem subjecti respectu hujus albedinis, & quando Arist. in antepræd. dixit *hoc album* de nullo prædicari, intelligebat tanquam de inferiori, non tanquam de subjecto, ut exipso contextu colligitur. Imò cum verùm sit, quod docet Scotus 1. d. 8. q. 3. propè finem cujuslibet universalis dari proprium individuum, nimirum hoc animal, hoc rationale, hoc risibile, hoc album, quæ dici solent individua incompleta, fanè sicut hæ rationes in communi sumptæ prædicantur formaliter, & directè de individuo completo, & specifico, scilicet, de Petro, quod sit animal, quod sit rationalis, risibilis, albus, sic etiam sumptæ cum propria singularitate possunt adhuc formaliter, & directè prædicari de eodem individuo completo, non quidem tanquam de inferiori, sed tanquam de subjecto, respectu cujus habent rationem formæ, omnia namque individua incompleta sunt communicabilia ut quo, unde istæ prædicationes erunt formales, & directæ, Petrus est hoc animal, est hoc rationale, hoc risibile, hoc album, quam Scoticam doctrinam passim recipiunt Recentiores q. de individuo, Conimb. Amic. Hurt. Blanc. Didac. & alii quamplures; & illæ prædicationes suo modo reducentur ad illa universalia, quorum singularia incompleta prædicantur de completo, & specifico, nam ista prædicatio *Petrus est hoc animal* erit in quid, illa verò *est hoc rationale* erit in quale quid, & sic de aliis; imo similes prædicationes poterunt dici doctrinales; & artificiosæ in respectu ad prædicationem omninò identicam, scilicet Petrus est Petrus, quia per prædicatum aliquid magis explicatur, quam per subjectum; unde restat solùm individuum completum esse illud, quod non nisi identicè prædicari potest de seipso, ut dicendo *Petrus est Petrus*, vel *Petrus est hic homo*, sumendo ly *hic homo* signatè, & particulariter, non autem pro conceptu humani individui singulis individuis humanis communui, quatenus, & Petrus est hic homo, & Paulus est hic homo, sic enim non habet rationem individui, sed universalis, ut modus ex dictis supra. Quare concludendum est, cum negat Arist. individuum de aliquo prædicari, loquitur ut de inferiori, ac etiam interdum speciatim loquitur de individuis substantiæ completis, quæ non nisi identicè prædicari possunt.

110 Ultima definitio, quæ erat, *individuum esse, quod continetur sub specie*, tradebatur de ipso in ratione subiicibilis, debet autem intelligi de individuo specifico, & subjectione immediata, nam individua generica immediatè etiam generi subjiciuntur ex dictis q. præc. art. 3. & specifica ipsa subiiciuntur eidem mediatè; verum tamen est, quod cùm genus non prædicetur de suis individuis genericis, nisi per modum speciei, ut ibi dictum est, absolutè dici potest omnia individua immediatè contineri sub specie; subdit autem Porph. postquam dixit individuum contineri sub specie, speciem quoque contineri sub genere, dicens, *individuum continetur sub specie, species autem sub genere*, quasi hæc particula spectet ad integritatem definitionis individui sub ratione subiicibilis, ut ostenderet individuum esse ultimum subiicibile, utpotè sub genere, & specie contentum, & nullum dari individuum sub aliqua specie, quod consequenter non sit sub aliquo genere. Et quia individuum opponitur universali, sicut inferius superiori, hic est advertendum, subiicibilitatem, quæ est relatio individui, ut inferioris ad sua superiora, esse præcipuum, quod in individuo importatur, quia principalis ratio individui est ratio inferioritatis ad universale.

QUÆSTIO III.

De Differentia.

111 EXpeditis Universalibus in quid prædicantibus, accedendum est ad Universalia, quæ prædicantur in quale, & primò agendum de differentia, quæ prædicatur in quale essentiale, cum omne essentiale præcedat accidentale. Differentia ex vi nominis dicitur forma faciens differre; pro quo notandum, ut colligitur ex Doctore 1. d.3. q.3. §. *Ad quæstionem*, & nostris Formalistis in tract. Formal. non esse idem differens, & diversum, & illa enim dicuntur differentia, quæ prius in aliquo communi conveniunt, deinde per aliquid illi communi superadditum differunt, illa verò dicuntur diversa, quæ non per quid superadditum, sed seipsis, & se totis fecerunntur, quam doctrinam ait Doctor esse Arist. 10. Met. 12. Loquitur igitur hìc Porph. de differentia, non de diversitate, & eam dividit in communem, propriam, & magis propriam, seu propriissimam, quę sola constituit hoc tertium universale. Quamvis autem hæc divisio non sit bimembris, facilè tamen est reducibili ad bimembrem, ut notat Orbell. c. de differ. Differentia namque, ut ait ipse Porph. vel facit aliud, vel facit alterum, seu alteratum, idest ut communiter exponunt, vel facit differre essentialiter, vel accidentaliter, si primo modo, habetur differentia propriissima, & in hoc sensu dicimus hominem per rationalitatem à bruto differre, si secundo modo, hoc ad huc potest contingere dupliciter, vel per accidens proprium, & inseparabile, & sic habetur differentia propria, & in hoc sensu Sortes simus differt a Platone aquilo, vel demum per accidens commune, & separabile, quomodo dicimus Sortem sedentem differre à Platone stante, & sic habetur differentia communis, quę ideò talis dicitur, quia attenditur penes accidentia rei prorsus extrinseca, & separabilia; sicut è contra propriissima talis dicitur, quia facit differre essantialiter, propria verò differentia, quę est quasi media inter utramque talis dicitur, quia magis accedit ad naturam veræ differentiæ, quàm communis, ut notat Orbel. qua de causa qu. 1. inst. tr. 1. c. 5. absolutè diximus ipsam desumi ab accidente proprio, quamvis Porph. eam quoque desumat ab accidente communi inseparabili.

112 Sed circa hanc divisionem triplex contingit difficultas. Prima est, an sit adæquata divisio, nam plures formæ facientes differre ad hanc divisionem non videntur posse reduci, differentia enim individualis non videtur aliqua ex assignatis, non enim est communis, vel propria, quia non convenit accidentaliter individuis, neque propriissima, quia non facit individua essentialiter differre, item ipsa genera rationem habent differentiæ, quia animal, verbi gratia, distinguit hominem à lapide, substantiam ab accidente, &c. & tamen non continentur in membris istius divisionis; proprietates item ab essentia manantes sunt veræ differentiæ, nam risibile differre facit hominem à rudibili, & tamen non sunt differentia communis, vel propria, cùm non sint accidentia separabilia, vel inseparabilia, sed cum subjecto, unde oriuntur, ac dimanant, relicet identificata, ut infra dicemus; sed neque propriissima, cùm non faciant essentialiter differre, demum formæ substantiales physicæ faciunt differre, nullo tamen istorum modorum, quia licèt sint intra essentiam compositi, tamen non dividunt aliquod genus, ut facit differentia magis propria.

113 Dicendum tamen est, esse divisionem adæquatam, quia datur per membra exaurientia totum divisum, omnis enim differentia vel facit differre essentialiter, seu intra essentiam, vel accidentaliter, seu citrà essentiam, & ad hos modos debent reduci formæ omnes facientes aliqua differre, etiam illæ, de quibus dubitabatur. Differentia namque individualis potest dici, quod faciat differre accidentaliter; non accidentalitate prædicamentali, quia est gradus substantialis penetrans per realem identitatem totam substantiam, ac essentiam rei, cujus est ultima determinatio, sed accidentalitate prædicabili, quatenus differre facit individua, non specificè, sed individualiter, & citra essentiam, unde contineri poterit sub differentia propria, quia prædicatur in quale extra essentiam necessariò, atque ideò non facit aliud in essentia specifica, verum tamen est, ut hìc omnes advertunt, non esse Porph. intentionem sub hac divisione comprehendere differentiam individualem, nam ipse agere intenda-

bat solum de illis differentiis, quæ possunt universalitatem fundare, & de pluribus prædicari. Genera verò propriè sortiri negueunt rationem differentiæ, nam differentia, ut diximus, est illa formalitas, quæ concipitur supervenire rei, quatenus convenienti cum alia re per aliquam rationem prius concepta, & ità est ratio differendi, ut non sit ratio conveniendi, ut magis constabit ex infra dicendis, iraque genera suprema defectu primi, nequeunt subire rationem differentiæ, subalterna verò defectu secundi, & ideò non mirum, si ad hanc divisionem non pertinent, verum tamen est, quod si differentia amplè sumatur pro ratione quocunque modo faciente differre, tunc possent genera reduci ad tertium membrum, quatenus faciunt essentialiter differre. Passiones spectant ad differentiam propriam, non autem propriissimam, ut quidam arbitrantur, quia non faciunt essentialiter differre. Nec obstat, quod Porph. dixerit differentiam propriam suscipere magis, & minus, & esse inseparabilem per accidens, quod non convenit passionibus, quæ sunt inseparabiles per se, nec suscipiunt magis, & minus. Nam non de omnibus ejusmodi differentiis illud prius dictum pronunciavit, plura namque sunt accidentia, quæ magis, & minus non suscipiunt, ut locus, figura, &c. & cùm dicit esse inseparabilem per accidens, intelligit extra essentiam, ut multi Expositores interpretantur, quo sensu convenit etiam proprietatibus. Formæ tandem substantiales spectant ad differentiam propriissimam, quia faciunt differre essentialiter, non dividunt autem genus, quia id tantum convenit formis metaphysicis, de quibus esto Porph. hìc tantum agere intendat, absolutè tamen, & ipsæ formæ physicæ ad hoc membrum attinere possunt.

114 Altera difficultas est quidnam hìc dividatur, numquid reale, vel potius intentionale. Compl. disp. 7. q. 1. cum Cajet. ibidem, & quamplures alii Thomistæ inquiunt tam divisam, quam membra dividentia esse quid intentionale; tum quia agere de differentia primò intentionaliter est munus Metaph. non Logici, tum quia alioquin membra divisionis coinciderent, quia una, & eadem res poteſt facere differre tribus illis modis, nam, v. g. esse disgregativum visus est differentia propriissima albedinis, propria nivis, & communis parietis; at intentiones fundatæ in illis modis semper sunt diversæ, ergo non res, sed intentio dividitur, & sensus erit secunda intentio differentiæ alia est, quæ facit differre communiter, alia propriè, alia propriissimè, tum tandem quia differentia propriissima, ut est tertium membrum hujus divisionis, tertium constituit prædicabile, sed hoc prædicabile non constituit, nisi secundò intentionaliter sumpta, ergo &c.

Dicendum tamen est, rem non intentionem hic dividi, & membra hujus divisionis esse differentias reales. Ita communis opinio, & probatur, quia entia inter se differunt per veras formalitates, non per intentiones, hic autem dividitur id, per quod entia inter se differunt, tum quia secluso opere intellectus reperiuntur tres illi modi differendi, & tota ipsa ratio differentiæ in entibus realibus est realis, neque ulla intentio videtur oriri ex hoc, quod intellectus intelligat rationale esse principium differendi hominis à bruto, sicut nulla intentio consurgit ex hoc, quòd intelligat calorem esse principium calefaciendi; tum tandem quia Porph. ipse assignando membra hujus divisionis affert exempla realia. Neque rationes in oppositum urgent; sicut enim Porph. ad indagandum verum genus, & veram speciem logicam præmisit divisiones, & acceptiones varias reales, ita etiam facit in proposito, ut tandem consideret differentiam propriissimam sub ratione universalis, quod est munus Logici; Et quamvis hæc membra interdum coincidant materialiter, nunquam tamen formaliter, quod sufficit ad bonam divisionem, nec aliquid plus probat secunda ratio, nam illi tres modi faciendi differre semper manent inter se diversi, etiam cum reperiuntur in eadem re. Falsum denique est assumptum in tertia ratione, quia secunda intentio, quæ constituit differentiam propriissimam in esse tertii prædicabilis, non sumitur in ordine ad actum faciendi differre, sed in ordine ad prædicationem de illo, quod differre facit; unde in differentia propriissima duplex respectus considerari potest, unus ad subjectum, seu rem, quam facit differre, alter ad terminum, seu extrema à quibus differre facit, est enim differentia separatio quædam duorum, & ideò habet subjectum, quod separat, & terminum, à quo separat; respectus ergo differentiæ ad subjecta, quibus convenit, facit tertium universale, quia constituit differentiam prædicabilem de illis, respectus verò ad ea, à quibus facit differre, constituit differentiam quantum ad munus separandi unum ab alio, quod pertinet ad quidditatem differentiæ metaphysicè consideratam.

115 Ultima difficultas est; qualis sit hæc divisio, an univoci in sua univocata, vel potius analogi, aut æquivoci? Et est valdè communis opinio esse analogi in sua analogata præsertim tenendo divisionem istam esse primò intentionaliter datam, quia differentia essentialis facit simpliciter differre, sicut rem constituit in esse simpliciter, accidentalis verò facit differre tantum secundum quid, sicut hoc modo tantum rem in esse constituit, modus enim faciendi differre fundatur in modo constituendi, ergo in communi ratione differentiæ nequeunt univocè convenire, sed tantum analogicè, quia ei, quod est simpliciter tale, & ei, quod est secundum quid tale, nihil esse potest commune univocum ex Doctore 1. d. 29. qu. unic. & hoc est unicum fundamentum hujus sententiæ. Quod etiam confir. quia differentia essentialis verè contrahit genus, & cum eo unum per se constituit, accidentalis verò minimè, nam quod per eam perficitur, & determinatur, habet rationem subjecti, non generis, & ideò cum ea constituit unum per accidens, & in hanc sententiam inclinat Doctor ipse q. 23. univers. in corpore, & Tatar. q. de different. & videtur fuisse sensus ipsius Porph. qui afferendo exempla differentiæ communis inquit, idem à seipso differre ex eo, quia modo habet unum accidens, modò oppositum, quo quidem modo Sortes sanus differt à seipso ægroto; per quod manifestè significavit differentiam accidentalem non esse simpliciter differentiam, sed tantùm secundùm quid, & abusivè, quia talis modus differendi exerceri potest in eodem subjecto secundum alium, & alium statum vel accidens ipsius.

116 Sed quamvis hìc dicendi modus sit satis probabilis, adhuc tamen dici posset, hanc esse divisionem univoci in sua univocata, esto negari nequeat, quod non sit cum analogia admixta; neque pro hac parte desunt Scotistæ, ita enim probabiliter censent Roccus c. de diff. q. 1. & Fuent. diff. 1. ar. 3. & sequitur Pasqu. t. 1. Met. disp. 62. & fortè Scotus ipse idipsum sentit loc. cit. nam quamvis dicat esse divisionem analogi in sua analogata, non ob id negat esse divisionem univoci, quia in sententia ipsius analogia utique cum univocatione compossibilis est, imò id ipsemet ib. in fol. ad 1. manifestà significat, ut notat Fuent. cùm ait differentiam in communi, quæ hìc dividitur, posse in aliquo sensu univocam dici, unde licèt in corpore quæsiti videatur loqui de analogia proportionis, quæ non stat cum univocatione, tamen ex his, quæ subdit in fol. ad 1. potius colligi debet, locutum fuisse de analogia attributionis, quæ utique stat cu univocatione. Ratio autem, quæ nos urget ad asserendum posse à differentia essentiali, & accidentali abstrahi communem differentiæ conceptum illis univocum, est illa eadem, quæ convincit univocationem entis ad substantiam, & accidens apud Doctorem 1. d. 3. q. 2. §. *Secundò*. Neque rationes oppositę aliud probant, quàm differentiam in communi ad essentialem, & accidentalem esse non posse purè univocam, sed cum analogia admixtam; unde sicut non obstante, quod substantia dici soleat ens simpliciter, & accidens secundùm quid, adhuc tamen conceptus entis ponitur utriusque univocus, quia illud pronunciatum non intelligitur de substantia, & accidente absolutè consideratis, sed tantum comparativè, nam ex comparatione accidentis ad substantiam talis analogica denominatio resultat; ita in proposito dicendum est, quia differentia accidentalis dicitur talis secundùm quid solum per comparationem ad essentialem, absolutè tamen ipsa quoque in suo genere dici debet differentia, quod innuit Porph. ipse, cum ait, differentias communem, & propriam absolutè, & simpliciter posse dici differentias, & tandem ut uno verbo dicamus, quod differentia essentialis, & propriissima sit perfectior communi, & propria, quia facit aliud, & aliud, & ejus modus faciendi differre nequeat exerceri in eodem subjecto, sicut modus differentiæ communis, hoc non destruit univocationem, sed puritatem univocationis, & infert analogiam, alioquin nullum genus univocum esset, quia sub ipso una species est essentialiter perfectior altera.

Poncius, & Ovvied. hìc sustinent cum communi hanc esse divisionem analogi in analogata, non autem univoci; sed omnes eorum rationes, quantumvis eas corroborare conentur, recidunt in fundamentum jam à nobis propositum pro opposita sententia, undè analogiam quidem ostendunt, sed non omnem prorsus univocationem destruunt, ut constabit eas consideranti, & ideò eas hic singillatim refferre, ac dissolvere opus non est. Poncius insuper proponit fundamentum nostræ conclusionis ex Scot. loc. cit. deductum hoc modo; omnes differentiæ conveniunt in hoc, quod faciant differre, & potest aliquis habere conceptum de aliqua forma, quod faciat differre, & esse certus de hoc, & hoc non obstante dubitare, an faciat differre per modum differentiæ propriæ, communis; aut propriissimæ, ergo conveniunt univocè in conceptu facientis differre, ut sic. Et respondet distinguendo antecedens, conveniunt in conceptu aliquo determinato abstracto, & præscindente, nego; alio modo, concedo antecedens, & nego consequentiam loquendo de conceptu univoco abstracto, & præciso ab inferioribus, de quo conceptu sit mentio in conclusione. Displicet hæc solutio, primò quia continet commune vitium Recentiorum, qui dum respondent distinguendo, unum duntaxat membrum distinctionis declarant, aliud verò assignant promiscuè, & confusè sub illo generalissimo termino *alio modo concedo*, quo nihil ineptius, & frigidius sentiri potest, sic enim omnia ferè argumenta dissolvi possent. si defendens non tenetur explicare illum alium sensum, in quo propositionem concedit; deinde si ea solutio bona est, poterit per eandem æquè benè dissolvi argumentum illud idem, ut adhibetur à Scot. loc. cit. ad probandam univocationem entis ad substantiam, & accidens.

117 Petes, an stante, quod hæc divisio sit alicujus univoci, possit dici aliquo modo generis in species. Negat Fuent. cit. quia differentiæ reales formaliter, & ultimatè loquendo sunt conceptus simplices, & ultimæ rerum actualitates; sed si differentia in communi esset genus, differentiæ non essent simplices, sed adhuc constarent ex genere, & alia differentia. Verum, & ipse tenetur hoc argumentum solvere cum concedat conceptum differentiæ in communi esse univocum ad communem, propriam, & magis propriam, & ad eas aliquo modo contrahibilem per modos, vel differentias; Quare de differentiis specificis idem dicendum est, quod de individualibus dicebamus art. ult. q. præc. nimirum importare conceptus simplices, quia non sunt resolubiles in ulteriores realitates, & differentiam in communi ad illas tres non habere rationem generis, ut quid, sed tantùm, ut modus.

Itaque

Itaque differentia essentialis, & propriissima est primum analogatum, de qua sola hìc agitur, utpotè, quę tertium obtinet locum inter universalia, quia aliæ duæ differentiæ nempe propria, & communis pertinent ad duo ultima prædicabilia, scilicet proprium, & accidens. Tres autem, vel quatuor munera præstat hęc differentia, ut notat Doct. q. 27. univ. in fol. ad 5. & Tat. q. de diff. §. *Tertiò Sciendum*, nam dividit genus, constituit speciem, eandem, distinguit à quocunque alio, & tandem prædicatur de specie constituta, & omnibus contentis sub illa; quæ singula munera exprimit, ac declarat Porph. per quatuor definitiones, quas affert de differentia; quinta enim non est nisi declarativa aliarum, ut inquit hìc Tatar. & quamvis prima tria considerare potius ad metaphysicum spectet, utpotè, quæ conveniunt speciei pro prima intentione, quàm ad logicum; cui propriè incumbit dumtaxat contemplari quartum, quod eam constituit in ratione universalis, adhuc tamen quia multum conferunt ad bene dignoscendum quartum munus, ideò de illis tribus quoque differentiæ muneribus hìc agemus in ordine ad quartum & quatuor articulis rem expediemus, quòd eo magis rationabiliter factum erit, quia etiam illa tria munera non sic præcisè competunt differentiæ pro prima intentione, quin etiam aliquo modo possint applicari eidem secundo intentionaliter captæ, ut mox patebit ex dicendis seq. art.

ARTICULUS I.

Quomodo differentia dividere genus dicatur.

118 TEertia definitio differentię, quam tradidit Porph. est talis, *differentia est id, quod suapte natura ea, quæ sunt sub eodem genere, separat*, & ut insignes notant Expositores, tradita est per primum munus differentiæ, quod est dividere genus, si enim eam intelligere velimus, ut explicet tertium munus, quod est distinguere species ab invicem, ut verba ejus sonare videntur, tunc tertia definitio non differret à quarta, quæ & idem munus explicat, cum sic assignetur: *Differentia est id, quæ singula differunt*, ut ergo defendamus esse distinctas definitiones traditas in ordine ad munera diversa differentiæ explicanda, debemus tertiam intelligere in ordine ad munus dividendi genus, præsertim cùm nulla alia illarum definitionum ita manifestè exprimatur munus illud, ac per illam; & quidem rationabiliter sic potest exponi, differentiæ namque separando ea, quæ sub eodem sunt genere, multiplicant species, & mediante hac multiplicatione habet genus, ut essentialiter dividatur, seu ponatur in pluribus essentialiter divisis; dixit autem Porph. per differentiam modus dividi ea, quæ sunt sub genere, nempe species, quàm ipsum genus, ut ostenderet genus non habere, nisi divisionem extrinsecam speciemum, & species esse, quæ propriè dividuntur, nam genus adhuc in speciebus propriam retinet unitatem formalem illęsam; & hanc doctrinam docuit Arist. 6. Topic. c. 3. loc. 8. illis verbis, *Omne genus tis, quæ è diverso dividuntur, differentiis dividitur, ut animal gressibili, & volatili, & aquatili, &c.*

Cùm igitur genus in duplici statu spectari possit, & in statu realis existentiæ eo modo, quo nunc in speciebus reperitur disperſum, & in statu existentię objectivę eo modo, quo à nobis concipi solet, ut totum quoddam universale multa sub se continens inferiora, & cum in utroque statu dicat esse divisioni obnoxium, queritur in præsenti; quomodo differentia exerceat hoc munus dividendi circa genus tam in statu realis existentiæ, quam objectivæ, an scilicet, exerceatur reali modo, an potius per intellectum, & quidem hujus rei resolutio tota dependet ex dictis disp. de univers. in communi, præsertim q. 1. art. 1. unde consequenter ad ibi dicta.

119 Dicimus 1. si natura generica consideratur in statu realis existentiæ, differentia circa ipsam exercet munus dividendi reali modo, non quasi illam scindendo, sed potius determinando, & limitando. Probatur, ac declaratur, quia contractionaturæ per differentias in statu realis existentiæ non est aliud, quam divisio, & multiplicatio ipsius naturæ præcedens abstractionem intellectus, sed hęc divisio, & multiplicatio verè datur à parte rei, ergo hoc primum munus differentiæ circa naturam genericam in statu realis existentiæ reali modo exercetur. Major patet, Prob. min. quia alia est animalitas, quæ in equo reperitur, & alia, quæ in homine, & quidem alia, & alia realiter, & non ratione tantùm. Hæc autem divisio animalitatis à parte rei, per differentias, esto sit realis, non tamen fit eo modo, quo divisio unius continui v. g. ligni in plures partes, ut bene notavit Tatar. qu. de differ. §. *Quartò sciendum*, & ratio est, quia animalitas à parte rei non habet rationem totius in ordine ad species, sed potius partis materialis, & contrahibilis, ac re vera determinabilis per differentias. Nec dicitur dividi, quasi quòd una esset entitas realis ante adventum differentiæ, & postea per ipsam scindatur, & amittat unitatem suam realem, vel è contra eam retinendo solùm extrinsecè distinguatur per differentias additas, quia non habet natura creata talem unitatem realem in omnibus per inexistentiam, ut innuimus disp. prog. q. 1. a. 2. solùm igitur dicitur dividi, quatenus una, ac eadem manens, ita contrahitur per hanc differentiam v. g. rationalis ad constitutionem hujus speciei, scilicet, hominis, ut eadem, quantum est ex se, contrahi posset, disiunctim tamen, ad constituendam aliam speciem v. gr. equi per hinnibilitatem; ita enim re vera natura generica metaphysicè contrahitur, & determinatur per realitatem differentiæ, istud materia physicè contrahitur, & determinatur per formam, & dicitur etiam re vera dividi extrinsecè per differentiam, quatenus animalitas hominis per rationalitatem specificè distingui-

tur ab animalitate equi, & in hunc modum explicat Doctor divisibilitatem naturæ per differentias in esse realis existentiæ in 1. d. 5. q. 2. §. *Tertiò*, & quamvis ibi loquatur de natura specifica, idem tamen dicendum est quoque de generica proportione servata.

120 Sed objicies, tota natura essentiæ, v. g. integra animalis natura est in homine, & equo; ergo non est verè divisa per differentias, quia tunc non esset integra in quolibet. Conf. quia natura est verè una in omnibus inferioribus, cum omnia sunt ejusdem naturæ; ergo non dividitur re vera per differentias, quia per divisionem destruitur unitas. Resp. illud probare solùm, quod non sit quædam realis divisio; velut totius actualis in suas partes, quod verum est, quia à parte rei natura animalis intantùm dicitur dividi ab hac, & illa differentia, inquantum per ipsas contrahitur, & determinatur ad hanc, vel illam speciem. Ad Conf. dicimus esse unam in omnibus per indifferentiam, non per inexistentiam, eo modo, quo explicatum est disp. præc. q. 1. art. 1. nec per talem divisionem tollitur hæc unitas, quia non est vera divisio, ut alicujus totius in partes, sed potius contractio partis potentialis, & ideò non destruitur illa unitas per indifferentiam, sed tantùm ab extrinseco determinatur, & limitatur. Dices, si natura non est una in omnibus per inexistentiam, sed potius in multis multiplex hoc modo, ergo erit realiter, ac entitativè divisa in multis ante differentias, atque ita re vera non dividetur per differentias. Resp. quocunque modo se habeat natura ante differentias, nam hoc non est præsentis negotii; hoc certum est, ante differentias non posse dici unam in multis, nec multiplicem, quia cum differentiis ipsis constituit illa multa, & quia in tali constitutione se habet per modum realitatis potentialis, & determinabilis per differentias, hoc sensu dicitur dividi per illas, ac etiam in alio sensu, quatenus extrinsecè meritò differentiæ additæ animalitas hominis specie differt ab animalitate equi.

121 Dicimus 2. si natura generica consideretur in statu existentiæ objectivæ, tunc propriè concipitur dividi ad modum totius in suas partes, totius nimirum potentialis in suas partes subjectivas, licèt talis divisio non fiat nisi per opus intellectus. Hanc etiam concl. ponit Tat. loc. cit. ubi ait, genus in hoc statu dividi per differentias divisione logicali, hoc autem aliud non est, ut ipse ibi explicat, quàm genus manifestari à posteriori quoad ejus communitatem per ejus partes subjectivas. Sed adhuc melius, & clariùs explicatur conclusio, quia genus in tali statu abstractionis concipitur per modum cujusdam totius universalis, ut Scot. docet 1. d. 1. q. 2. D. & quatenus totum potentiale concipitur dividi in plures partes potestativas, scilicet, in plura inferiora v. gr. in animal hominem, in animal equum per diversas differentias, ergo in tali statu propriè dividitur per differentias. Fit autem talis divisio, & contractio per intellectum, quia supponit naturam per intellectum abstractam, & ita unam, qualis non est à parte rei, quia in tali abstractione supponitur habere unitatem per indifferentiam positivam, & concipitur dividi per differentias in plures species, una & eadem manens per inexistentiam in illis, ut dictum est disputat. præced. quæst. 3. artic. 1. quam certè unitatem non habet à parte rei divisa, & multiplicata.

122 Sed obiicies 1. si natura animalis una concipitur per inexistentiam in suis inferioribus, ergo non concipitur divisa per differentias in illis, ac multiplicata, quia unitas destruit multitudinem, & multitudo impedit unitatem. Resp. neg. conseq. quia generatim loquendo unitas compossibilis est cum divisione non sibi opposita, & quo minor est, stat cum divisione majori, quare sicut unitas specifica stat cum multitudine numerali, sic unitas generis stat cum multitudine specifica. Dices divisio tollit aliquam unitatem, nec divisum post divisionem manet indivisum, sicut anteà, ergo si genus per differentias dividitur in species, cum dividi non possit, nisi secundùm unitatem genericam, utique per illas divisum talem unitatem non retinebit. Resp. quòd sicut species, cum dividitur in individua, non utique cadit divisio super unitatem specificam, quia secundùm hanc indivisibilis est, cum hæc non tollatur nisi per differentias essentiales, & formales, ad quas est impotens species infima, sed super unitatem numeralem rationis, quam acquirit eo ipso, quòd ab individuis abstrahitur, quo sensu verum est, quòd contracta per intellectum, & divisa non ramanet sic una. & indivisa, sicuti prius erat in statu abstractionis; sic à pari cum genus v. gr. animal dividitur in species per differentias, non utique cadit divisio super unitatem genericam generis proximi, quia hæc tolli nequit, nisi per differentias subalternas secundùm quas prorsus indivisibile est genus proximum, & infimum, sed super indivisionem specificam, quam ope intellectus acquisivit, cùm à speciebus abstracta fuit, & in hoc sensu etiam de genere verum est dicere, quod contractum per differentias, ac divisum per intellectum non remanet sic unum, ut prius erat in statu abstractionis.

Secundò si eadem simplex natura existeret realiter in pluribus, sicut de facto natura divina est in tribus personis, & si una albedo esset in pluribus subjectis collocata, hęc utique non esset divisio naturę in multis, aut cõtractio ipsius ad multa, sed potius esset quasi applicatio quædam naturæ ad plura subjecta, ergo hęc divisio generis in species per differentias non benè assignatur, quod una, & eadẽ per inexistentiam in pluribus concipiatur speciebus, quia sic propriè non concipitur contrahi ad plura, & dividi in multas naturas ejusdem rationis, sed potius quodam modo eamdem naturam pluribus subjectis applicari. Resp. neg. paritatem, nam licet in casu nostro natura generica concipiatur una per inexistentiam in pluribus speciebus, & specifica in pluribus individuis, tamen quia hæc unitas non est numeralis, sed

minor ea, bene concipitur sic una manens propriè dividi in plura seipsa per differentias; ut hominem v.g. in plures homines, & animal in plura animalia.

123 Tertiò, hæc duo pugnare videntur, naturam v.g. animali esse divisam per differentiam in singulas species, & esse totam essentialiter singulis, & non potius per partes distractam in illis, ergo talis divisio generis per differentias non potest modo jam explicato fieri: Prob. assumptum, quod enim dividitur, in partes dividitur, & quod est totum in singulis, non potest esse divisum, sed unum, & idem erit in omnibus.

Resp. bene explicari, quomodo hæc totalitas cum divisione cohereat, si advertamus, quod animal v.g. potest considerari ut totum essentiale respectu suorum prædicatorum essentialium, quæ formaliter, & intrinsecè in se continet actu; & ut totum potentiale respectu suorum inferiorum, quæ dicitur continere in potentia, eo quia non sunt de conceptu essentiali illius; universale igitur animal, & quodlibet aliud dividitur in sua inferiora, non quatenus totum essentiale, quasi in plures partes suæ essentiæ, quarum una contrahatur ad hoc inferius, & alia ad illud v. g. ex homine animal contrahatur ad Petrum, & rationale ad Paulum, quia si tota essentia hominis non esset in unoquoque, quilibet esset quasi dimidiatus homo, vel potius non homo, sed dividitur quasi totum potentiale in plures partes subjectivas, idest plura inferiora, atque ita non repugnat, naturam universalem esse in suis inferioribus divisam, & simul totam secundùm essentiam in singulis manere, quia dividitur solùm secundùm totalitatem potentialem, non verò actualem, & essentialem, & hoc est, quod vulgò dicitur, universale esse totum in quolibet suo inferiori, sed non totaliter; dicitur esse totum in quolibet inferiori quoad totalitatem essentialem, & actualem, non autem totaliter, quia ab illo inferiori non adæquatur totalitas ejus, seu latitudo potentialis.

ARTICULUS II.

Quomodo differentia simul cum genere speciem constituat, ubi de compositione Metaphysica.

124 HOc secundum differentiæ munus, quod est constituere speciem per modum partis actualis, sufficienter insinuavit Porph. per primam definitionem ejus, cùm dixit *Differentiam esse, quæ specie excedit genus, vel abundat à genere* ut alii legunt; ut enim notat Doctor q. 27. cit. in fol. ad 5. convenit differentiæ, ut est constitutiva speciei, sensus enim ejus est, quod differentia est, quæ cum genere constituit speciem, ita quod ibi ponitur species, ut correlativum differentiæ, inquantum species est constituta, & differentia constitutiva; *abundat à genere* ponitur pro constituere, & propria ratione constituendi, quia non ut genus constituit speciem, ita explicat ibi Doctor præfatam definitionem, undè immeritò eam carpit Petrus Greg. in Syntaxi tom. 1. lib. 2. c. 10. quod differentiæ munus adhuc etiam magis explicuit Porp. per quintam definitionem, quæ est aliarum præcedentium declarativa, cùm ait, differentiam esse *id quod ad substantiam, rationemque confert, & quod pars ejus est rei, cujus differentia dicitur esse*. Et quidem differentiam cum genere speciem constituere adeò verum est, ut nemo de hac redubitaverit unquam, id enim differtè docet Arist. 7. Met. solum dubium est de modo, quo munus hoc à differentia exercetur in speciei constitutione, an, scilicet exerceatur modo reali, ita ut quando dicimus, differentiam addi genere ad constituendam speciem, sit hæc additio, & constitutio ex natura rei, & realis an potius sit additio rationis, scilicet quoad rationem aliquam conceptus, vel quoad majorem explicationem in modo concipiendi eadem rem, & talis constitutio similiter sit per nostrum intelligendi modum Et quæstio procedit de speciebus naturarum realium, non autem de speciebus, quæ fingi solent in entibus rationis, cùm enim istæ sint mera entia rationis, certum est, non posse in illis reperiri compositionem realem ex genere, & differentia. Similiter quæstio non est de specie formaliter sumpta, & pro secunda intentione, si enim exploratum est, relationem illam non constitui ex relatione genereitatis, & differentiæ, quia hujusmodi relationes sunt inter se diverlæ essentialiter, & singulæ constituunt prædicabile distinctum, igitur quæstio est de specie materialiter, idest de natura specifica rerum realium.

125 Qua in re, Prima opinio est Nominalium, qui sicut non admittunt universalia ullo modo in essendo, sed tantum in significando, ita negant compositionem speciei ex genere, & differentia factam sive realem, sive rationis, ita Ocham 1. d. 2. q. 6. & ib. Gabriel, & 1. p. Log. c. 16. & 17. & quol. 5. q. 11. & 13. Adam 1. d. 33. q. 8. a. 1. & sequitur Hurt. 5. Met. sect. 3. & 10. Ovvied. controvers. 6. Log. punct. 2. & ex parte consentit Aversa q. 13. Log. sect. 6. ubi ait constitutionem speciei ex genere, & differentia non semper esse per modum compositionis, sed interdum per modum solius explicationis, quando nimirum genus non perfectè præscindit a differentia. Secunda opinio est Thomistarum, qui sicut negant genus, & differentiam, aliosque gradus metaphysicos esse ex natura rei actualiter distinctos, affirmantes sola ratione distingui cum fundamento in re, quatenus intellectus virtute præcisiva, qua posset, eandem simplicem entitatem patitur in diversas formalitates objectivas, quarum una habeat rationem determinabilis, & alia determinativi, jam in proposito docent compositionem speciei ex genere, & differentia esse tantummodo rationis cum fundamento in re, itaquod cùm dicitur speciem componi ex genere, & differentia, sensus sit conceptum objectivum speciei componi ex conceptu objectivo generis, & differentiæ, ita significat S. Th. de ente, & essentia c. 4. ubi Cajet. Capreol. 1. d. 8. q. 2. ar. 3. Soncin. 7. Met. q. 36. Javel. ib. qu. 18. Morif. disp. 1. q. 9. Compl. disp. 5. q. 5. Scoto q. 1. univers. Ruvius c. de diff. q. 4. Murcia c. de specie q. 4. Didac. cap. de gen. q. 3. Blanc. disp. 3. sect. 13. Suarez. disp. 15. Met. sect. 11. Paspual. disp. 70. & alii Recentiores passim. Tertia demùm est Scotistarum, qui sicut inter genus, & differentiam agnoscunt distinctionem ex natura rei formalem, quemadmodum etiam inter cœteros gradus prædicamentales, ita consequenter asserunt, talem compositionem esse aliquo modo formalem, si non ex diversis rebus, ut est physica compositio, saltem ex diversis realitatibus ejusdem rei ante operationem intellectus abinvicem distinctis: ita ex professo docet Scotus 2. d. 3. q. 6. & 1. d. 8. q. 3. §. *Teneo opinionem meam mediam*, ubi fusè Lichet. & Bargius, item 7. Met. q. 19. ubi Ant. And. q. 14. Zerbius q. 14. & 16. Faber ib. q. 18. Canon. 1. Phys. quæst. 7. Trombet. in Formalit. p. 2. ar. 2. ex exteris verò Fonsec. 4. Met. cap. 2. qu. 4. sect. 3. & 5. Met. cap. 6. quæst. 3. sect. 3. Molin. 1. p. quæst. 50. ar. 2. Amic. tract. 4. Log. quæst. 3. dub. 4. art. 3. & tribuitur Ferrar. 1. contra gentes cap. 24. & 42. pro resolutione.

126 Dicendum est, quod compositio speciei ex genere, & differentia, quæ dici solet metaphysica; licèt non sit realis ex re, & re, ut physica, est tamen formalis ex natura rei ex realitate, & realitate, non autem solum rationis ex diversis conceptibus objectivis. Ita Scot. & Scotistæ citat. Concl. hæc fundatur in distinctione formali actuali, quam diximus disp. præc. q. 1. art. 1. versari inter gradus metaphysicos præsertim genericum, & differentialem, quia juxta modum distinctionis horum gradum explicandus est modus constitutionis, & compositionis speciei, & quidem hic possemus urgenter ostendere talem distinctionem, quia nimirum gradus genericus est ratio convententiæ à parte rei non autem differentialis, item gradus genericus, ut ratio magis communis dicitur in compositione metaphysica differentialem præcedere ex natura rei, & per ipsum contrahi; rursus gradus genericus suaptè natura est perfectibilis per differentialem, non è contra, quæ utique salvari nequeunt sine aliqua distinctione ex natura rei inter illos, nam si hæc munera cuicumque formaliter tribuerentur ex libito intellectus, tunc non minus posset cum veritate concipi rationalitas, ut prior animalitate, & ut contrahibilis, ac perfectibilis per eam, quam è contra. Sed quia hæc distinctio inter gradus metaphysicos in universum ostendendæ est in Met. & interim ipse Doctor satis eam demonstrat loc. cit. 7. Met. quæst. 19. ubi probat conceptibus objectivis generis, ac differentiæ distinctas correspondere debere realitates, ut verè sua munera exercere dicantur, ideo Lectorem ad ipsum pro nunc remittimus; & solum ex ratione ipsius compositionis metaphysicæ conabimur demonstrare ipsam non posse esse rationis, & ex solis conceptibus objectivis cum fundamento in re.

127 Probatur ergo sic: Compositio metaphysica ex gradu generico, & differentialis talis est, quòd Deo repugnat, & ejus summæ simplicitati, ut passim fatentur omnes, ergo est aliquo modo realis, & non rationis tantum, quia hæc non tollit simplicitatem à parte rei. Et confirm. quia ad salvandam compositionem metaphysicam in natura creata non sufficit ipsam esse resolubilem in conceptum communem, & proprium cum fundamento in re ab intellectus inadæquatè concipiente, quia tunc Deus etiam esset metaphysicè compositus, cum etiam ipse resolvi possit ab intellectu sic concipiente in conceptum communem, & proprium, quia etiam Deus convenit cum creatura in gradibus transcedentalibus entis, substantiæ, spiritus, viventis, &c. quæ similitudo, & convenientia poterit esse fundamentum talis abstractionis. Tandem si compositio speciei ex genere, & differentia non est à parte rei, sed tantùm rationis, sequitur, speciem essentialiter in re esse ita simplicem, sicut essentia divina.

Respondet Morisan. cit. ad hoc argumentum, & ad præcedens deductum ex distinctione graduum, & inquit, quod licèt hæc compositio sit rationis, non inde sequitur posse ad libitum concipere intellectum gradum hunc, vel illum promiscuè potentialem, vel determinantem, quia non est omninò conficta, sed habet fundamentum in re, ratione cujus potest, ac debet intellectus hunc gradum, qui, scilicet est principium conveniendi cum pluribus, ut potentialem, illum verò, qui est principium differendi, ut actualem, & determinantem, non è converso. Subdit etiam hanc compositionem repugnare Deo, non quia sit aliquo modo ex natura rei, & supponat distinctionem formalem inter hos gradus, sed ex alio capite, scilicet ex illimitatione, & infinitate naturæ divinæ, ratione cujus fit, ut nullus in ea possit concipi gradus communis, qui non includatur in ratione particulari propter summam simplicitatem, & sit potentialis ad illam ob ejus summam actualitatem.

128 Utraq; solutio facilè refutatur. Prima quidem, nam petimus, an stante tali fundamento, & exigentia à parte rei, ut hic gradus concipiatur, ut potentialis, ille verò, ut determinans, possit intellectus invertere ordinem, vel non; si primum ergo talis distinctio, & compositio non est cum fundamento in re, quia per fundamentum in re intelligitur motivum, seu occasio necessitans intellectum ad sic, & sic concipiendum, & non alio modo; si secundum, ergo illi conceptus supponunt realitates à parte rei formaliter distinctas, & non unam tantum inadæquatè conceptam, quia ordo requirit distinctionem inter extrema invicem ordinata, nihil enim ad seipsum omninò ordinatur, & qualis est ordo, talis est distinctio, cum

igitur ordo sit ex rei exigentia præfixus, non immutabilis ab intellectu, distinctio quoque, & compositio erit ex natura rei. Nec etiam solutio ad argumentum ex compositione deductum satisfacit, & à Deo sufficienter expellitur, si est rationis, nam falsum est, quod in Deo nequeat concipi gradus communis entis substantiæ, &c. perfectè præcindens à particulari; neque hujusmodi præcisio tollit summam simplicitatem, quia ad ipsam sufficit summa identitas à parte rei inter illa, quæ abinvicem præscindunt, nec potentialitas concepta in illa ratione communi ad particularem tollet actualitatem, quæ à parte rei reperitur in illa ratione, unde cum tota impertecto compositionis metaphysicæ, ut ponitur ab Adversariis, pendeat ex nostro imperfecto concipiendi modo, & non ex natura objecti, sanè non repugnabit Deo, unde hac ratione Vasq. 1. p. disp. 22. non est veritas eum in Deo admittere, qua in re certè aliis est magis consequenter locutus.

129 Respondet Ruvius cit. talem compositionem non posse poni in Deo, tum quia conceptus genericus debet esse univocus, à Deo autem nequit præscindi conceptus sibi univocus, & creaturis; tum quia conceptus generis est limitatus, & ex natura rei perfectibilis essentialiter per rationem differentiæ. Sed neque hæc responsio valet, quia fallum est non posse à Deo præscindi conceptum entis, & substantiæ sibi univocum, & creaturis, ut in Met. dicemus, quod autem gradus genericus sit suaptè natura perfectibilis per differentialem, ideoque repugnat in Deo reperiri, corroborat argumentum, & infert aliquam distinctionem ex natura rei inter hos gradus, quia nihil potest cum veritate concipi, ut à seipso perfectibile, & consequenter concedit aliquam compositionem ex natura rei ab ipsis resultare.

Respondet proinde Aversa concedendo essentiam creatam non habere majorem compositionem, quam rationis, adhuc tamen non adæquare simplicitatem divinam, quia licet in essentia creata compositio ex prædicatis essentialibus non sit realis, tamen reperitur compositio ex natura, & substantia; ex substantia, & accidenti, aliisque modis Deo repugnantibus. Sed hæc solutio ex eo solum fatis absurda convincitur; quod concedit creaturam omnem carere compositione essentiali quoad gradus metaphysicos, & quantum ad hanc adæquare simplicitatem divinam; parum autem refert non adæquare ob cæteras compositiones, quas ipse commemorat, quia illæ potius sunt accidentales, unde creaturæ spirituales materia, & forma carentes in ordine ad compositionem metaphysicam erunt purissimi actus.

130 Deinde conclusio nostra demonstratur à priori, quia ad compositionem realem, ut distinguitur à compositione rationis, duæ conditiones requiruntur; prima est distinctio realis componentium, ut in compositione physica liquet, ubi materia, & forma realiter distinguuntur, vel saltem quod non sint perfectè idem inter se, quod tunc contingit, quando illa non ex suis rationibus identificantur, sed quatenus uniuntur in tertio, cui realiter sunt idem; secunda, quod altera pars ex componentibus habeat rationem potentiæ, & altera rationem actus; sed ambas istas conditiones habent conceptus generis; & differentiæ; habent primam, quia licèt gradus isti non distinguantur realiter in illo, in quo inveniuntur, tamen eorum identitas non debet attendi ex eorum rationibus formalibus, sed tantùm ratione illius tertii, in quo uniuntur, & identificantur, itaut intantum sunt eadem inter se, quatenus sunt realiter identificata illi tertio, à quo si abstrahantur, non remanet sufficiens ratio identitatis, ut directè docet Doctor 1. d. 8. q. 4. ad 1. princ. unde non valet dicere, animalitas est rationalitas, sed bene in homine animal est rationale, habent quoque secundam conditionem, quia secundùm Arist. 8. Met. 42. & 43. ideò ex genere, & differentia resultat species per se una, quia gradus genericus habet rationem potentialis, & contrahibilis, gradus autem differentialis determinantis, & contrahentis.

131 In oppositum arguit Didac. ex Aureolo; si genus esset distinctum à parte rei à differentiis, cum quibus proinde realem efficeret compositionem, tunc transmutari posset de una differentia specifica in aliam, quia quando res potentialis, & prior respicit plures actualitates oppositas, potest illam Deus de una transmutare in aliam, ut constat de materia habente potentiam ad oppositas formas; & ratio hujus est, quia omnis realitas absoluta prior alia, & ab ea distincta realiter, potest reparari ab illa, quia non dependet ab illa, ut Scotus ipse concedit 2. d. 12. q. 1. at dari genus sine differentiis est prorsus impossibile 2. Met. c. 16. & 3. Met. c. 3. Conf. quia idem cum seipso nequit talem efficere compositionem, sed genus est idem realiter cum differentia, ergo nequibit cum ea realem efficere compositionem, sed rationis.

Resp. neg. conseq. quæ teneret, si inter genus, & differentiam realem poneremus distinctionem, at solam formalem admittimus, quæ minor est reali, & major distinctione rationis tam ratiocinante, quam ratiocinata ex dictis disp. 1. q. 5. ar. 2. & de entitabus realiter distinctis, ut sunt materia, & forma, loquitur Doctor loc. cit. & est solutio ejusdem 7. Met. qu. 13. n. 20. Ad conf. utique quod est eidem realiter perfectè cum alio, nequit cum eo efficere compositionem, ut patet de perfectionibus divinis, quæ quia ob propriam cujusque infinitatem sibi invicem per fectissimè identificantur, ideo nullam prorsus efficiunt compositionem, at quæ identificantur imperfectè, nimirum solùm ratione tertii, in quo uniuntur, ut est in proposito de genere, & differentia, possunt aliquam ex natura rei efficere compositionem, ut mox adhuc magis declarabitur.

Secundò arguitur ex Ocham, genus non est verè, & realiter potentiale ad differentiam, sed tantùm per nostrum concipiendi modum, ergo nequit cum ea efficere compositionem ullo modo realem, sed tantum rationis; Prob. assumptum, tum quia nulla res est in potentia ad seipsam, nec à seipsa perfectibilis. Neque dicas ad id sufficere distinctionem formalem. Quia re vera hæc non sufficit, ut unum dicatur potentiale ad aliud, quia per Scotum essentia divina, ejusque attributa sunt ex natura rei formaliter distincta, & tamen non est perfectibilis ab eis ob identitatem realem. Tum quia si genus esset verè potentiale ad differentiam, tunc, quantum est de se, non minus posset esse sub hac, quam sub alia, & sic distingueretur realiter ab illa, quod enim esse potest sine alio, utique realiter distinguitur ab illo, ergo cum implicet genus esse sine differentia, sub qua est, fatendum est non esse verè potentiale ad illam, sed tantùm per nostrum concipiendi modum.

132 Resp. negando assumptum, esto enim genus non sit verè potentiale ad differentiam, ut ad quid realiter distinctum sicut est materia ad formam, est tamen potentiale ad illam, ut ad id, cum quo est imperfectè identificatum, scilicet ratione tertii, ut enim diximus, sufficit imperfecta identitas, ut unum dicatur potentiale ad aliud; & per hoc patet ad primam probat. assumpti, concludit enim unum non posse dici potentiale ad illud, cum quo est perfectè idem, alioquin foret in potentia ad seipsum, neque nos dicimus genus esse potentiale ad differentiam ob solam distinctionem formalem inter ea repertam, alioquin & essentia divina dici posset potentialis ad attributa, ut benè probat illa instantia, sed asserimus esse potentiale ad illam ob imperfectam ejus identitatem cum ea, quia est identitas mendicata à tertio, à quo si abstrahantur, non sunt idem realiter, unde realitas generica, ut præcedit differentialem, erit verè potentialis ad illam, & perfectibilis per illam, ut docet Doctor 1. d. 8. qu. 3. infra I. Alia vero probatio tangit arduam difficultatem examinandam in Met. disp. de natura communi, de qua videri potest Lichet. 2. d. 3. q. 1. ubi pro ejus solutione multa dicit; interim dicimus salvari potentialitatem generis ad differentiam ob imperfectam identitatem ejus cum differentia in tertio, quod cum ipsa constituit, ratione cujus imperfectæ identitatis dicitur, quantum est de se, posse esse sine illa, non quidem potentia naturali, & ad actum reducibili, sed logica, quatenus si consideretur ut prius naturaliter differentia contrahente, nihil in ipso invenitur, per quod ei repugnet esse sub alia, esto si consideretur, ut conjunctum cum differentia in tertio, implicet separari posse ab illa ob realem identitatem acquisitam ex combinatione amborum in tertio, cui identificantur, ita diferètè docet Doctor 7. Met. qu. 13. cit. n. 20. ubi ait, *quod contradictio includitur quod separetur propter unitivam continentiam, cujus reddens rationem subdit, quadam natura in se non repugnant, & tamen repugnant natura posita in esse vel facta*. Dices, si extra tertium non sunt realiter idem, ergo per unionem in tertio nequeunt fieri idem, quia talis unio non habet vim tollendi realem eorum distinctionem, ut patet de materia, & forma, quæ etiam in composito unitæ adhuc inter se distinguuntur realiter. Resp. quod aliqua possunt uniri in aliquo tertio dupliciter, ut innuit Doctor 2. d. 12. q. 2. ad 1. princ. vel sola unitate unionis, vel etiam unitate identitatis transeundo nimirum in realem identitatem ipsius, unio primi generis non tollit distinctionem realem unitorum, quo genere unionis uniuntur materia, & forma in physico composito, in quo etiam unitæ realiter ab eo distinguuntur, ut fusè demonstramus in Phys. disp. 5. q. 13. ar. 1. benè tamen unio secundi modi, qua quidem genus & differentia uniuntur in composito Metaphysico, unde cum illud constituant seipsas illi realiter identificando, illa quoque realis identitas in ipsa redundat, quatenus quæ sunt eadem uni tertio, etiam inter se eadem censentur, quatenus unita in eo.

133 Tertiò urget Aversa, si natura generis distinguitur à differentia, petendum est, cum animalitas, quę est in homine, secundùm illam entitatem, qua dicitur distingui à rationalitate, sit à parte rei determinata, & distincta ab animalitate, quę est in equo, vel indifferens, & indistincta, hoc secundùm dici nequit, quia entitas animalitatis, quæ est in homine, non est intrinsecè entitas animalitatis, quæ est in asino, videmus enim asinum interire, & hominem remanere secundùm omnem suam entitatem; si primum, ergo in ea formalitate dicit differentiam determinantem, & distinguentem, atq; adeò ab ea non distinguitur à parte rei. Confir. quia si natura generis in se differt à differentia sua, ergo jam in se includit differentiam, per quam distinguitur à differentia sua.

Resp. hoc esse satis molestum argumentum, quod solet urgeri contra Scotistas in materia de natura communi, de quo etiam multa Lichet. loc. cit. illudque optimè solvit Doctor 7. Met. loco citat. ubi quærens, an natura Sortis realiter distinguatur à natura Platonis seclusis hæcceitatibus, inquit, quod natura Sortis, sicut differentia numerali circumscripta, non manet una maxima unitate in se, sed tantum illa unitate minori, quæ est communis, sic nec est divisa ab humanitate Platonis divisione numerali, nec aliqua, quia non specifica, ita Doctor; quam etiam responsionem applicat ibi naturis genericis, nam circumscriptis differentiis specificis nulla remanet essentialis differentia inter hominem, & asinum, quia animalitas hominis, & asini præcisis illis sunt eadem entitas, & essentia, sumendo ens formaliter, & nominaliter; sed de hoc ex professo dicemus in Met. interim ut benè hanc Scoti responsionem percipias, vide quæ diximus disp. præc. qu. 1. art. 2. ad 3. Ad Conf. dicimus, genus, & differentiam non dici propriè differentia, quia in aliquo quidditativè non conveniunt, nisi fortè in ente, de quo in Met. sed propriè di-

cuntur diversa, idest se totis dissimilia, & non per aliquid sui; ut docet Arist. 3. Met. 10.

134 Tandem obiicitur, quia Arist. 7. Met. 31. ait, quod genus nihil est præter eas, quæ sunt generis species, ergo gradus genericus nihil dicit à parte rei ultra specificum, & differentiam. Tum quia ut abstractio horum graduum fiat ab intellectu sine fictione, non indiget pro fundamento distinctione ex natura rei plurium realitatum illis conceptibus correspondentium, ut Scotus vult 7. Met. q. 19. cit. sed sufficit distinctio virtualis, & eminentia ejusdem simplicis entitatis, ratione cujus possit ab intellectu partiri sine mendacio in diversas formalitates objectivas, ut major pars Scotistarum concedunt de conceptibus transcendentibus, quibus non ponunt correspondere realitates integras a parte rei, ne admittant compositionem in Deo, quibus expresse favet Scotus ipse 1. d. 8. qu. 3. propè finem. Tum demum, quia omnes gradus Metaphysici, ut plurimum, fundantur in una simplici entitate, ut patet in Angelis, & accidentibus, quæ sunt formæ simplices, ergo non supponunt distinctionem realitatum, unde sumantur, & consequenter non efficiunt compositionem, nisi rationis.

Resp. Doct. 7. Met. q. 19. & 4. d. 11. q. 3. Cc. quod auctoritas illa adducitur truncata, ait enim Arist. quod genus, aut non est aliquid præter eas, quæ sunt generis species, aut fieri, ut materia est, & secunda pars disiunctionis est vera. Ad 2. neg. assumptum, ad prob. dicimus non esse eandem rationem de gradibus prædicamentalibus, & transcendentibus, his enim conceptibus, nimirum transcendentibus, utique nulla debet correspondere realitas à parte rei per ipsos adæquatè explicata, alioquin poneretur compositio in Deo; ut benè Doct. cit d. 8. q. 3. ostendit, & Bargius, ac Lichet. ibidem; gradibus verò prædicamentalibus correspondere debent realitates adæquatè, ut facere possint veram compositionem metaphysicam, ut benè docet Doct. cit. 7. Met. q. 19. ac etiam 2. d. 3. qu. 1. ex professo; quam disparitatem inter gradus prædicamentales, & transcendentes fusius declarare muneris est metaphysici. Ad 3. licèt gradus metaphysici generis, ac differentiæ sæpius fundentur in una entitate simplici physicè, prout simplicitas excludit compositionem ex re, & re, illa tamen entitas erit multiplex, & composita metaphysicè, scilicet ex realitate, & realitate, una potentiali, à qua sumatur genus, altera actuali, à qua sumatur differentia, & talem compositionem habent Angeli, & accidentia.

135 Sed ad majorem compositionis metaphysicæ notitiam occasione præcedentis argumenti venit hic declarandum axioma illud ex Arist. sumptum 7. & 8. Met. quod genus sumitur à materia, & differentia à forma, non enim videtur verificari posse in illis rebus, quæ carent materia, & forma, & tamen habent proprium genus, & differentiam, cùm sint in prædicamento, ut sunt Angeli, & accidentia; Cùm igitur esse metaphysicum sumatur ab esse physico, à quo abstrahitur, indagandum est, an hæc duo principia compositi metaphysici semper desumi debeant, & abstrahi à partibus physicis, genus quidem à materia, differentia à forma. Communis opinio est, in nulla re genus desumi à materia, & differentiam à forma, sed utrumque gradum promiscuè, à tota natura, & entitate rei desumi, diversimodè tamen concepta, genus à tota entitate; ut ulterius perfectibili, & determinabili, seu ut cum aliis in aliquo gradu convenit, differentiam verò ab eadem tota entitate, ut contrahente, & determinante, seu ut ab aliis in aliquo gradu discrepat, ita Vasq. 1. p. disput. 179. c. 3. Ruvius q. 3. de differ. Sanch. in Log. qu. 45. Averla qu. 13. sect. 2. Suar. d. 6. sect. 11. Pasqual. to. 1. Met. disp. 69. Blanc. disp. 3. sect. 14. Didac. Compl. & alii passim; unde inquiunt, illud Arist. dictum non debere intelligi proprè, sed per quandam analogiam, & similitudinem; & quidem ita loquitur Arist. nam 8. Met. c. 2. ait, *oportet hoc quidem ut materiam, illud verò ut formam esse*, eadem ferè verba habet c. 3. & sic etiam loquitur Porph. c. ult. *genus præterea simile est materiæ, differentia formæ*, quare concludunt, axioma illud sic esse intelligendum, genus sumi ab eo, quod habet rationem materiæ, idest potentiæ, & perfectibilis, differentiam verò à forma, idest ab eo, quod habet rationem actus, & perficientis; potest autem utriusque rationem habire tota natura sub diversis conceptibus, atque ita à tota illa diversimodè concepta sumi uterque gradus.

136 Hic tamen dicendi modus recipiendus non est, cum enim hucusque probatum sit conceptibus generis, & differentiæ necessario respondere debere in eadem natura distinctas realitates, consequenter dicendum est non sufficere eandem naturam diversimodè conceptibilem, ut ab ea sumantur conceptus generis, & differentiæ, sed in ea assignari debere diversas realitates, unam quidem suaptè natura potentialem, à qua sumatur genus, alteram actualem, à qua sumatur differentia, adeo quod esto opus non sit genus, & differentiam sumi semper ex diversis partibus physicis, imo frequenter sumantur ab eadé natura simplici, ut in Angelis, & accidentibus, semper tamé sumi debeant ex diversis partibus metaphysicis, ita docet Doctor loc. cit. 7. Met. q. 19. & q. 16. univ. ubi ejus Expositores, & 1. d. 3. q. 3. O. & 2. d. 3. q. 6. G. & alibi sæpe, & quidem hoc indicasse videtur Arist. 7. Met. 37. ubi ait partes definitionis, quæ sunt genus, & differentia, correspondere partibus definiti, ergo per Arist. semper desumi debet ex distinctis partibus definiti, non physicis, quia non omne definitum tales habet, ergo metaphysicis. Nec potest dici, quod tantum fundamentaliter in re definita hujusmodi partes metaphysicæ correspondeant partibus definitionis, quia Arist. ipsum definitum vocat formaliter, & actualiter totum, ergo formaliter, & actualiter habebit partes metaphysicas; & cum ex hujusmodi partibus debeat fieri unum per se totum metaphysicum, necesse erit, ut una realitas habeat rationem partis potentialis, à qua sumatur ratio generis, & alia ratione partis actualis, à qua sumatur ratio differentiæ, ut docet Arist. 8. Met. 9. & 7. Met. 42. & 43. & hac ratione, inquit Doctor, dicitur genus sumi à materia, differentia à forma, non quidem proprè, sed per quandam proportionem ad partes compositi physici. Subdit tamen Doctor loc. cit. interdum in physicis compositis contingere posse, ut genus aliquod differentia sumatur à diversis partibus, v. g. in corporibus animatis corpus, quod est genus, sumitur à corpore pro altera parte compositi, quod habet rationem materiæ, ut ostendimus in Physicis disp. 2. q. 4. art. 2. animatum verò ab anima; fusius de hac re benè discurrit Poncius disput. 4. Log. quæst. 4.

137 At obiicit Averla, opus non esse genus sumi semper ex realitate potentialis, & differentiam ex actuali, nam vel differentiæ intermediæ sumuntur à forma, seu realitate actuali, & sic solum genus generalissimum sumetur à materia, seu realitate potentiali; subalterna autem sumentur à forma, & ita non salvatur gradus potentiales semper sumi à materia; vel sumuntur à materia, & sic sola differentia ultima sumetur à forma, & habetur intentum, quod non omnis differentia sumitur à realitate actuali. Resp. omnes differentias subalternas, ut differentiæ sunt, desumi à realitate actuali, & genera subalterna, ut sic, à realitate potentiali, nec apparet, quomodo ex hoc, quod differentiæ constitutivæ generum subalternorum sumantur à forma, sequatur etiam, ipsamet genera subalterna constituta sumi à forma, quia animal v. g. constituitur ex vivente tanquam ex genere, & sensibile, tanquam ex differentia, vivens sumitur ex realitate potentiali istius speciei subalternæ, sensibile ex realitate actualis, ex quibus realitatibus resultat hæc species subalterna, scilicet, animal, quod iterum cum venit in constitutionem infimæ speciei, scilicet, hominis cum rationali, animal importat realitatem potentialem istius speciei, rationale realitatem actualem, & sic de singulis; & sic patet, semper differentias omnes sumi ex realitate actuali illius speciei, quam constituunt, sivè sit infima, sivè subalterna & genera similiter ex potentiali.

138 Postremò ex modo jam declarato, quo genus, & differentia concurrunt ad constitutionem compositi metaphysici concludendum est contra Murciam qu. 4. de specie, & Blanc. disput. 3. sec. 12. & alios quosdam, differentiam semper esse perfectionem genere, quod contrahit, ut rectè docent Complut. q. 5. Ruvius qu. 6. & Pasqualig. disp. 65. cujus ratio deduci potest ex Doctore 1. dist. 8. q. 1. ad 1. princ. ubi docet, quod quando aliquo duo comparantur in perfectione, pensandum est, quænam illarum perfectionum simpliciter, & absolutè magis excellat, & ex hoc concludit, quod quamvis materia sit simplicior composito, tamen quia compositum est actualis materia, absolutè dicendum est, compositum esse perfectius materia. quia actualitas est perfectio absolutè præstantior simplicitate, cum igitur in proposito differentia semper excedat genus in actualitate, quantamcumque perfectionem inveniamus in genere, tamen semper major erit perfectio differentiæ, quia habet magis de actualitate, est enim gradus determinativus generis; illudque essentialiter perficiens. Accedit, quòd ut ait Porph. differentia est, qua species excedit genus, utique in perfectione; ergo semper est perfectior illo, non solum in ratione partis, quia est pars actualis, ut ait Blanc. sed etiam in ratione entis, quia magis accedit ad actualitatem, & quidem si species excedit, genus in perfectione, ut omnes concedunt, etiam Adversarii ipsi, sanè hunc excessum à suis principiis habere debet, ex quibus constituitur, cumque nequeat habere à genere, utique habebit à differentia.

Sed obiiciunt, quòd licèt differentiæ elevantes genus ad gradum altioris naturæ sint semper ipso nobiliores, ut rationale respectu animalis, quod elevat ad gradum intellectivi, quæ tamen ipsum contrahuntintra proprium gradum, ut se habet irrationale respectu ejusdem, non sunt nobiliores, sed vel æquè nobiles, quia non constituunt speciem habentem perfectiorem operationem sensitiva, quæ gradui generis propria est, & etiam nonnunquam ignobiliores, quia constituunt speciem, quæ habet minus perfectum gradum sentiendi ipso genere animalis, ut patet de talpis, ostreis, & aliis, quæ præter tactum nullum alium sensum habere videntur, ergo in his minus perfectus reperitur gradus sentiendi, quàm in genere ipso animalis significante naturam sensitivam abstractam ab his defectibus.

139 Resp. argumentum, si quid habet roboris, probare non solum differentias secundi generis, sed etiam species constitutas per eas esse ipso genere imperfectiores; benè igitur inquit Ruvius, quod præter elevationem ad perfectiorem operationem, vel perfectiorem modum operandi, reperitur perfectior modus essendi actualis, & determinatus, ad quem omnis differentia elevat genus, & ideò semper est perfectior illo; unde etiam ex hoc capite in animalibus imperfectis perfectius reperitur gradus sentiendi, quàm in ipso genere quia in ipsis reperitur determinatus, & specificus, in genere confusus, & indeterminatus abstrahens à perfecto, & imperfecto, quod autem determinatum est, atque distinctum, perfectius est indeterminato, & confuso. Addimus tamen, quod esto animalia illa imperfecta careant aliqua operatione vitali, id est per accidens, ut bene notat Pasqualig. quatenus anima non reperit in tali corpore organa requisita ad tales operationes. Quòd si ex defectu operationum valeret arguere imperfectiorem differentiam, etiam argui deberet genus imperfectius, quia desunt operationes genericæ, alia quædam argumenta addunt Complut. citat. quæ eodem modo solvuntur.

Ad

Ad completam notitiam hujus metaphysicæ compositionis specaretetiam resolutio illorum dubiorum, Quomodo in qualibet specie debeant genus, & differentia designari, & An differentia constitutiva speciei debeat esse ei, ejusque generi propria, adeò ut alteri convenire nequeat, sed opportunius ea tractamus disp. seq. q. 4. occasione declarationis secundæ regulæ antepræd. diversorum generum &c.

ARTICULUS III.

Quomodo differentia distinguat essentialiter speciem, quam constituit, ab aliis, ubi de mutua præcisione generis, & differentiæ, ac etiam differentialem superioris, & inferioris.

140 Porph. per quartam definitionem à se correctam, & explicatam ita definit Differentiam, quod sit id, *quo differunt essentialiter inter se singula*, idest singulæ species, vel singula individua unius speciei à singulis alterius, species enim non differunt secundùm genus, cum in ipso conveniant; sed per proprias differentias genus illud contrahentes; ita quæ quarta differentiæ definitio data est juxta tertium munus ejusdem, quod erat distinguere essentialiter unam speciem ab alia; pro cujus declaratione hìc differendum est, an Differentia includat in suo concepta genus, quod dividit, & differentiam superiorem, cui subordinatur, ut v. g. num rationale includat in suo conceptu animal, vel sensibile, si enim includit, non magis dici poterit ratio differendi, quam conveniendi, & sic allata definitio recta non erit, quod si non includit, erit præcisè ratio differendi, & sic illud erit verè munus differentiæ, ac allata definitio bona, & cum hac quæstione coincidunt aliæ sub aliis titulis propositæ, an scilicet, differentia subalterna per se prædicetur de infima, & an genus includatur in differentiis ultimis, & tandem an per se prædicetur de differentiis per quas dividitur. Non est autem quæstio de differentia in sensu materiali, ac identico, prout nimirum significat rationale, seu rationalitatem habens, sic enim exploratum est includere genus, & differentiam superiorem illud constituentem, sed quæstio est de differentia pro formali, nimirum secundùm perfectionem illam, seu gradum, per quem constituit hanc, vel illam speciem, ut notavit Doctor 1. Post. qu. 24. §. *Ad quæstionem*.

141 Tres opiniones hìc invenimus, duas extremas, & tertiam mediam; Prima extrema est affirmativa, quæ asserit differentiam inferiorem includere superiores, quibus subordinatur, ac etiam genus ipsum, quod dividit, tribui solet Thomistio, & Nominalibus, sed præsertim quantum ad inclusionem differentiarum superiorum eam tuentur Soncin. 6. Met. q. 37. Jand. 2. Met. q. 12. Barthol. Spina 7. Met. difens. 16. Canterus c. de differ. Altera extrema id prorsus negat tam de genere, quàm de differentia superiori, quod includatur in inferioribus, & est communis inter Scotistas, & Thomistas, ita docuit Doctor ex professo 4. d. 11. q. 3. §. *Ad rationes*, & 1. Post. q. 24. & q. 9. & 13. Univers. ubi Maurit. & 7. Met. q. 17. ubi Ant. And. q. 15. Faber. d. 19. Canon. 1. Phys. q. 7. Poncius disp. 7. Log. qu. 4. & sequuntur Thomistæ passim Capreol. Javel. Ferrar. Complut. Sot. Fonsec. Tolet. Suessan. Hurt. Blanc. Didac. Pasqualig. Celestin. & alii omnes. Tertia sententia media est Recentiorum quorumdã distinguentium de duplici genere differentiarũ, aliud, scilicet, quod non est proprium alicujus generis, sed potest etiam in alio reperiri, & genus quoque esse potest sine tali differetia, & hoc genus differentiarum inquiunt perfectè præscindere à genere, quod contrahit, & genus quoque perfectè præscindere à differentiis, aliud verò genus differentiarum est, quod est proprium alicujus generis, & cum illo tantum reperitur, & hoc ajunt non perfectè præscindere à genere, neque è contra genus à differentiis, ita loquitur Averla q. 13. Log. sec. 5. sic etiam Arriag. dis. 8. Log. sec. 1. distinguit de duplici genere differentiarum, quædam enim extrahunt rationem genericam ad aliquam aliam operationem, quæ sit extra genus, ut *animatum*, quæ elevat mixtum ad operationem vitalem, & *rationale*, quæ elevat animal ad operationem intellectivam, & has differentias concedit non includere rationem genericam formaliter, quod si differentia talis fit, ut non respiciat operationes, nisi formaliter contentas sub genere, ad modum quo visio materialis est quædam sensatio, auditio, olfactio, &c. inquit insententia nostra admittente præcisiones objectivas omninò tenendum esse genus, ac differentias superiores in talibus inferioribus formaliter includi.

142 Dicendum est cum secunda sententia nec genus in suo conceptu objectivo differentias formaliter includere, neque è contra, nec pariter differentiam inferiorem includere superiorem. Et quidem quod genus non includat differentias, sed omninò in suo conceptu præscindat ab illis, deducitur ex dictis art. præced. ubi diximus genus, & differentiam sumi à diversis realitatibus ex natura rei; adeò ut realitas, quæ respondet conceptui generico, distincta est ab ea, quæ respondet differentiali; & probatur experientia ipsa, quando enim concipimus animal, vel tunc menti observantur rationalitas, & irrationalitas, vel non, non primum quia tunc menti nil aliud obiicitur, quàm substantia animata sensitiva, ergo secundum, hoc autem est unum ab alio objectivè præscindere, idest cognosci sine illo, aut illo non cognito, sed hæc pars conclusionis sufficienter probata est q. 1. huius disp. art. 4. dub. 1. ostendimus differentias nullo modo actu, & formaliter contineri in genere, nec explicitè, nec implicitè, sed potestate solum.

143 Sed quod neque è contra differentia includat genus, aut differentias superiores, quibus subordinatur, est Arist. 4. Top. c. 2. & lib. 6. c. 3. & 4. Met. 10. & li. 11. ca. 1. his enim locis disertè docet genus non esse de essentia differentiarum; ex quo sequitur, neque differentiam superiorem esse de conceptu inferioris, si enim sensibile esset de essentia rationalis, etiam animal esset de essentia ejusdem, sicut cui intrinsecè convenit rationalitas, intrinsecè etiam convenit esse hominem, & probatur rationibus evidentibus ex Scot. loc. cit. Tum quia si differentia inferior continet superiorem essentialiter, & genus, quod dividit, jam species non differt à differentia, quia in specie nihil continetur quidditativè præter genus, & differentiam. Tum 2. differentia simpliciter est principium distinguendi speciem, quam constituit, ab illis, quæ sub eodem genere continentur; ergo nequit essentialiter includere genus, aut differentiam genericam superiorem, quia si includeret, sicut est principium differendi, esset etiam principium convenienti cum illis ipsis; a quibus speciem distinguit, quia includit essentialiter illud, in quo conveniunt; Tum 3. si ita esset, hæc definitio *homo est animal rationale*, esset vitiosa, quia bis repeteretur genus, & differentia generica superior, semel quidem per se loquendo de genere, & iterum, ut inclusum in rationali, sic & sensibile bis diceretur, semel in animali, & iterum in rationali, quam rationem adduxit Arist. 6. Topic. ca. 6. Tum 4. si rationale includit sensibile, aut animal, adhuc aliquid aliud addere debet super illa, ratione cujus homine constituat, & specificè distinguat ab equo, & asino, cum quibus convenit in ratione animalitatis, & sensibilitatis, tunc de illo gradu præciso, quod supra animal, & rationale addit rationale, quærendum est, an in eo, ut sic, includatur animal, & sensibile, & quidem repugnat dicere, quod includatur, si enim est aliquid superadditum animali, & sensibili, aliquid aliud est præter illa, ergo &c. Tum 5. quia tunc datur processus in infinitum, si enim rationale, & irrationale, ut sic, includunt sensibile, vel animal, in quo conveniunt, per alias differentias secerni debebunt, de quibus redit eadem quæstio, ergo dicendum est differentiam inferiorem esse gradum simplicem non resolubilem in ulteriores conceptus generis, quod dividit, & differentiæ superioris, cui subordinatur. Tum tandem quia si genus, & differentia non dicunt duos gradus perfectè præcisos in mente nostra, itaut genus non includatur in conceptu differentiæ, neque è contra, sequitur, speciem nullo modo esse metaphysicè compositam etiam per nostrum intelligendi modum, quia compositio est duarum partium, quarum una non includit aliam, sed ambæ in constituto, qualiscumque sit talis compositio, imò hoc est de ratione partis non includi in altera, neque illam includere, & hæ rationes probant in universum de quocumque genere differentiarum.

144 Averla cit. sect. 6. gratis concedit constitutionem speciei ex genere, & differentia non semper esse per modum compositionis, sed interdum per modum explicationis, quia genus, & differentia non semper se habent, tamquam duæ partes condistinctæ, quarum una addatur alteri, sed se habent nonnumquam per modum conceptus expliciti, & implicitiejusdem essentiæ, quatenus, scilicet, quod in conceptu generis implicitè, & indeterminatè continebatur, in concepta differentiæ posteà explicatur, & determinatur. Sed oppositum convincunt rationes allatæ, probant enim differentiam addi generi, ut aliquid ab ipso perfectè condistinctum; quod adhuc magis declaratur, nam genus in suo conceptu respectu differentiæ se habet, ut subjectum, differentia verò ut forma illi adveniens, ergo secundùm suas rationes formales se invicem excludunt, quia secundùm suas rationes formales una advenit alteri. Neque dicas cum Averla, ad id sufficere, quòd genus fit explicitè extra differentiam, cum quo stat, quòd adhuc implicitè involvatur in ipsa. Nam quærimus, quid intelligatur per hoc, quod genus includitur implicitè in differentia, vel enim significatur id, quod concipitur, quando differentia cognoscitur, esse realiter etiam genus, seu esse entitatem illam, quæ etiam genus includit, & hoc non est includi implicitè in conceptu formali differentiæ, sed potius includi in conceptu materiali, ratione identificationis, non autem secundùm esse præcisum, & sic non sumus in casu, quia loquimur de conceptibus formalibus, & objectivis, non de materialibus, ac identicis. Si dicat Averla includi in ipsa formalitate differentiæ, sed implicitè, tunc iterùm rogamus, an includatur in ipsa, ut est a parte rei, vel ut est objectivè in intellectu; non primum, quia sic recurreret ad sensum materialem, & identificum; neq; secundùm, quia si includitur in ipsa secundùm illud esse, quod intellectui repræsentatur, ergo includetur in ea explicitè, non autem implicitè solum, quod enim attingitur à cognitione, & per ipsam repræsentatur, explicitè dicitur esse in intellectu, quia per ipsam cognitionem explicatur, & expanditur illi; si autem non includitur in ipsa secundùm illud esse, quod intellectui repræsentatur, ergo absolutè, non relucet in conceptu objectivo differentiæ, & sic differentia perfectè præscindit ab ipso genere, nec implicitè dici potest genus in ea involvi, nisi ratione identificationis, quam habet cum ipso à parte rei.

145 Zerbius 7. Met. q. 16. esto cum Doctore teneat hanc conclusionem, ait tamen etiam oppositam partem, quod scilicet, differentia inferior includat superiorem, esse probabilem, & rationes Doctoris faciliter solvi posse, undè ad illam de processu in infinitum negat conseq. cum sit devenire ad aliquas differentias, quæ non includunt alias, & quæ seipsis distinguuntur, sicut sunt differentiæ, quibus dividitur genus generalissimum, Sic etiam ad illam rationem, qua concludebatur, quòd differentia esset species negat conseq. nam illud, quod includit differentiam, sicut constitutum includit

con-

constituens, illud est vera species non autem illud, quod includit aliud per modum contrahentis, genus, qualis est differentia.

Sed certè non ita facilè solvuntur rationes allatæ, ut putavit Zerbius; & quidem quantum spectat ad illam de processu in infinitum, advertendum est, Doctorem per ipsam non absolutè concludere processum in infinitum, sed disjunctivè, vel quod daretur talis processus in infinitum, vel daretur tandem aliqua differentia, quæ non includeret priorem, per quod vult concludere non esse de ratione differentiæ, ut sic, includere gradum sibi communem cum differentia opposita, atque ideò estò quod dentur differentiæ subalternæ, non esse de ratione illarum, ut differentiæ sunt, quod inferiores includat superiores, sed solùm quòd eas supponant, quatenus subalternæ, in communi constituto; sed quando etiam Doctor per illam rationem absolutè concludere processum in infinitum; adhuc benè argueret, nec ratio solvitur à Zerbio, quia si rationale v. gr. & irrationale includunt differentias superiores, scilicet sentiens, vivens, &c. oportet assignare alias differentias, quibus secernantur, de quibus redit eadem quæstio, nec unquam deveniemus ad supremas, quæ seipsis distinguantur; in illis namque, quæ dividunt genus generalissimum, conveniunt rationale, & irrationale, non ergo illas, sed illas debet Zerbius assignare, per quas ita distinguantur, ut rursus ipsæ non distinguantur per alias. Accedit etiam de supremis dividentibus genus generalissimum redire difficultatem, si non de differentia alia superiori, saltem de ipso genere, quod dividunt; nam si illud includunt, rursus aliæ differentiæ assignari debebunt, quibus differant. Nec etiam benè solviturralia ratio, quod data hypothesi, tunc differentia esset species. Quia si semel conceditur differentiam superiorem essentialiter includi in inferiori, statim sequitur, quod in ea includatur, ut constituens in suo constituto, nam prædicatum essentiale habet rationem constitutivi respectu illius, cui essentialiter convenit, ergo erit verè species, cum in specie nil includatur præter genus, & differentiam.

146 Respondent alii, has rationes non concludere, quia eodem modo convincerent etiam transcendentia, ut v.g. ens, non includi in differentiis suorum inferiorum, ut constabit discurrendi per singulas. Sed in primis adducere inconveniens non est solvere. Deindè fortè hoc non est inconveniens, & ita defendi rationibus sustineri posse videtur ens non includi quidditativè in suis ultimis differentiis, ac modis contrahentibus, imò hæc videtur esse mens Doctoris expressa 1. d. 3. quæst. 3. §. *Ad quæstionem*, sed quia hujus puncti decisio ad præsens non spectat, adhuc admissa opinione communi de essentiali inclusione entis in ultimis differentiis, passionibus, modisque omnibus realibus rerum, dicendum est, non esse tantam necessitatem, ut ens excludatur ab illis, sicut genus à suis differentiis, quia genus, & differentia faciunt compositionem metaphysicam, ergo necessariò debet habere rationem compartis cum differentia, atque adeò excludi debet ab illa, de ratione namque partis est, quod non includatur in altera, ens autem cum suis contrahentibus compositionem non facit, ut patet in Deo, & benè Doctor ostendit 1. d. 8. q. 3. ad princ.

In oppositum 1. obiici solet Arist. 7. Met. 43. ubi tria docet de ultima differentia. Primum, quod in definitione parum refert, si ultima tantùm differentia ponatur, vel etiam omnes superiores, quia ultima includit omnes. Secundùm quod ultima differentia est ratio rei substantia, & ideò si ea ponatur in definitione, non licere aliam superiorem addere, quia committeretur negatio. Tertium, quod ad inveniendam differentiam ultima alicujus speciei debemus dividere superiorem per duas inferiores oppositas, ut bipedem, quę est differentia animalis per fissos, & non fissos pedes habentem clarum autem est, quod divisum formaliter sumptum includitur in singulis membris dividentibus, & tandem inquit ibi Arist. quòd *fissio pedis est quadam pedalitas*, quæ prædicatio, cum sit in abstracto, est essentialis, & quidditativa.

147 Respndet ad hæc omnia Doctor cit. quod Arist. ibi assignat duplicem modum definiendi, vel per supremum genus, & omnes differentias, vel per proximum genus, & ultimam differentiam, & subdit posteà parum referre, quod in definitione, quæ datur per proximum genus ponatur differentiæ superiores, quia omnes includuntur in genere proximo, non autem dicit, quòd includantur in differentia ultima, nisi in sensu identico, & materiali. Et cum dicit ultimam differentiam esse totam speciei substantiam, ait Doctor id non esse intelligendum totaliter, sed completivè, quia complet substantiam rei, & determinat in ultimo esse specifico. Tertium verò, quòd ait de divisione superioris differentiæ per inferiores, non propriè, & formaliter intelligi debet, quasi quod differentia superior yerè dividatur per inferiores oppositas, sed materialiter, & identicè, ratione generis, quod constituit, ipsum enim propriè dividitur, non quidem in differentias oppositas, sed in species per illas; undè membra dividentia alia sunt *per quæ*, & in his includitur divisum, alia sunt *per quæ*, & in his non includitur, cùm verò prædicat ibi superiorę differentiā de inferiori, illa prædicatio non est formalis, & propria itaut una in altera formaliter includatur, undè non dixit absolutè *fissio est pedalitas*, sed *fissio est quadam pedalitas* ubi ly *quadam*, ut notant præcipuè Expositores, dicit improprietatem quandam, voluit igitur tantùm Philosophus per illum loquendi modum indicare, ait Doctor, fissionem pedis esse differentiam per se divisivam pedalitatis in sensu explicato, & non per accidens, ut essealatum, & non alatum.

At contra hanc expositionem urgebis, quod Arist. declarans ibi modum definiendi, ait non debere dici animal habens pedes bipes, quia faceret hunc sensum, animal habens pedes duos habens pedes, sed debet dici, animal bipes, quia dicēdo bipes, quę est differētia inferior, dicitur etiam habens pedes, quæ est superior. Resp. non debere fic exponi illum textum; alioquin sibi contradiceret, cùm dicit ibidem, quòd licet definire per primum genus, & omnes inferiores differentias, igitur per ly *pedes habens*, intelligi debet genus per talem differentiam constitutum, undè vult dicere Philosophus, quòd cum tot species animalis pedes habentis sint, quod differentiæ pedum, non debet definiri per hæc omnia genera subalterna, v. g. Homo est corpus, vivens animal, rationale, quia unum includitur in alio.

148 Secundò arguitur rationibus, non potest concipi rugibile formaliter, quin formaliter concipiatur sensibile, & vivens; ergo hæ differentię superiores includuntur formaliter in illa inferiori. Probatur assumptum, quia rugitus Leonis est formaliter quædam sensatio, & quidam actus vitalis, & hoc argumentum putat esse insolubile Arriag. in sententia nostra admittente præcisiones objectivas. Resp. tamen facilè negando assumptum cum sua probatione, differentia enim inferior, præsertim quæ non elevat genus ad altiorem gradum naturæ, non est simpliciter, & adæquatè principium operationum, quæ sunt propriæ talis speciei, quia hæ operationes dependent à tota natura, quatenus importat talem essentiam completam, quare differentia inferior solùm est principium talium operationum, quatenus tales sunt, undè differentia v.g. rugitus non addit novam actionem à sensatione distinctam, sed tantùm novam formalitatem, per quam sensatio determinatur ad talem sensationem, quæ dicitur rugitus; ex quo colligitur, quòd licèt sensatio necessariò præsupponatur formalitati rugitus, utpotè ratio determinabilis per eam, non tamen in ea intrinsecè, & formaliter includitur, quia ratio ejus formaliter consistit in determinando sensationem, & ejus principium ad hanc speciem, at in ratione formali determinativa non continetur formaliter id, quod determinari debet, sed tantùm præsuppositivè; quod igitur rugibile nequeat concipi sine sensibili, non oritur ex continentia formali sensibilis in rugibili; sed ex præsuppositione necessaria ad illud, sicut non potest intelligi formam determinare materiam, quin materia præintelligatur.

149 At contra instat Arriag. actio Leonina est formaliter sensatio, ergo differentia Leonina est formaliter principium sentiendi, & non tantùm aliter sentiendi, probat assumptum exemplo omnium actuum sensus interni, & externi, qui formalissimè sunt materiales cognitiones, & sensationes, undè sicut non potest præscindi formalitas, quæ sit productiva alicujus materialis cognitionis, quæ eo ipso non sit formaliter animalitas, ita nec rugibilitas, quę sit principium determinatæ sensationis, & non eo ipso sit formaliter virtus sentiendi. Resp. actionem Leoninam, sicut, & omnem cognitionem sensitivam, posse dupliciter sumi, vel secundùm se totam, & adęquatè, vel inadæquatè, & secundùm modum specificum, primo modo inspecta est formaliter sensatio, sed sic considerata non est adæquatè à differentia Leonis, sed à tota natura, ut dicebamus, secundo modo non formaliter, sed tantùm præsuppositivè est sensatio, & ideò rugibilitas non est principium formale rugitus, ut est sensatio, sed ut talis contracta ad rugitum. Quare falsum est, quod ait Arriag. principium determinatę sensationis esse formaliter virtutem sentiendi, ut sic absolutè, quia non est necesse, ut quod est principium actionis secundùm determinationem speciei, sit etiam principium illius secundùm gradum genericum, nam experimur speciem intelligibilem esse quidem principium talis intellectionis, non tamen intellectionis, ut sic.

150 Tertiò arguit Aversa formans inductionem in diversis prædicamentis, substantia dividitur in spiritualem, & corpoream, & hæ rationes spiritualis, & corporei debent dici substantiales, quia si à tali ratione præscinderent, esset etiam communes accidentibus; sic in prædicamento quantitatis, cum quantitas dividitur in permanentem, & successivam, pariter, & discreta, si differentiæ sumi debeant, prout sunt propriæ talis generis, necessariò includere debent quantitatem, quam dividunt, quod constat, cum magnitudo, vel extensio dividitur in superficiem, lineam, & corpus, longitudo enim, latitudo, & profunditas, essentialiter dicunt rationem ipsam extensionis, & magnitudinis, quæ inductio etiam fieri potest in prædicamento qualitatis, & relationis, nam si in genere relationis assignentur differentiæ propriæ, debent esse essentialiter relativæ, atque adeò includere ipsum genus. Confid totum Aversa, intantum enim potest aliquod prædicatum præscindi à subjecto, de quo dicitur inquantum potest etiam dici de alio, ut animal potest præscindi ab homine, quia potest etiam dici, de Leone, & aliis, ergo si datur propria differentia alicujus generis, ita quod nequeat alteri applicari, sanè non poterit ab eo præscindi. Demum ait Aversa qu. 8. sect. 18. id non posse à Scoto negari de hæcceitate in communi in ordine ad hanc, & illam non enim dici potest, nisi imperfectè ab illis præscindere, quia fine dubio quicquid est in singulis hæcceitatibus, essentialiter involvit talem conceptum, nec sunt cogitabiles aliæ differentiæ extra latitudinem ejus.

151 Responderi solet communiter differentias generis substantiæ non esse subsstantiam formaliter, si sumatur pro substantia, quæ est capax in prædicamento, & dicitur substantia completa, sed esse substantiam latè sumpto vocabulo substantię, prout distinguitur ab accidente, si enim comprehendit etiam partes, & substantias incompletas, quales sunt differentiæ, ut indicavit Arist. c. de subst. & sic servata proportione dici debebit de differentiis aliorum generum. Verùm hæc solutio multis reiicitur ab Aversa cit. & re vera non subsistit, quia eadem difficultas fieri potest etiam de illo conceptu substantię, ut etiam comprehendit incompletas, nam & substantia, ut sic, dividi potest per spiritualem, ut est anima, & corpoream, ut alia quælibet forma substantialis, respectu quarum non ita analoga esset, ut excluderet rationem generis univoci, ut patebit d. 7. q. 1. Potius ergo dicendum est, quod rationale v. gr. formaliter loquendo non est substantia, nec accidens, sed aliquid substantię, quatenus est determinatio illius, nec potest dici substantia, nisi realiter, & identicè, undè etiam, & in communi modo loquendi differentiæ illius prædicamenti dicuntur substantiales, non autem substantiæ, qua ratione ipse Aversa quosdam modos v. gr. subsistentiam, unionem materiæ, & formæ, &c. vocare solet substantiales, non autem substantias, quia formaliter substantia non sunt, sed tantùm ejus modificatio; sic ergo de differentiis dicendum est esse substantiales, non quia involvant rationem formalem substantiæ, sed quia sunt intra eundem ordinem, in quo est substantia, & eam determinantes, & contrahentes sub eodem ordine; sic etiam dicendum erit de differentiis aliorum generum servata proportione; undè differentiæ relationis erunt relativæ, non formaliter, & essentialiter, sed identicè tantùm, & realiter, quia non sunt formaliter relationes, sed talitates relationis; verùm quidem est frequenter differentiam tali nomine nuncupari, quod necessariò ex vi nominis videtur essentialiter includere genus, quod dividit, vel differentias superiores, ut est de longitudine, latitudine, & profunditate in genere quantitatis continuæ, quæ necessario videntur includere extensionem, sed id totum evenit ob nominum penuriam. Ad Conf. neg. assumptum esse universaliter verum, nam & passionem pręscindimus à proprio subjecto, & è converso, & tamen passio nequit dici de alio subjecto, & è converso, & tamen passio nequit dici de alio subjecto, valet igitur assumptum solùm in illis formalitatibus, quæ sunt communiores illis, à quibus præscindunt. Ad ult. concedimus inter hęcceitatem in communi, & hanc, & illam in particulari non posse intercedere mutuam præcisionem, quia comparantur sicut superius, & inferius, & licèt superius possit ab inferiori præscindi, non tamen è contra, quia inferius semper involvit essentialiter superius, ut dictum est qu. præced. art. ult. dub. 1. in fol. ad 1. aliud autem est comparare inferius ad superius, quod includit, aliud comparare differentiam ad genus, quod contrahit, contractivum enim utique prescindi potest à superiori, quod contrahit non tamen inferius; quod si Aversa loquatur de differentiis rationis, quibus concipitur contrahi conceptus hæcceitatis in communi ad modum cujusdam naturæ communis, tunc de illis differentiis rationis debemus proportionaliter loqui, sicut de realibus.

152 Demum obiicitur; tum quia tunc realitas differentiæ esset omninò simplex, & purus actus; tum quia tunc differentia ultima esset suprema, nam differentia suprema dicitur, quæ nullam aliam habet supra se, quam includat, sicut supremum genus illud dicitur, quod nullum aliud habet supra se, quod includat, tum tandem quia hæc propositio est essentialis, & per se, ergo realitas est sensitivum, est animal, ergo prædicatum essentialiter includitur in subjecto. Resp. ad 1. neg. conseq. quia cum sit pars, potentiam includit ad componendum totum, & participandum esse totius, quod est commune omni parti, ut Scotus docet quol. 9. M. & imbibit intrinsecam imperfectionem in ratione partis ei provenientem, & eadem difficultas fieri posset de genere supremo, quod non habet conceptum resolubilem in ulteriores realitates, quare dicendum hos gradus supremum, & infimum, non esse puros actus, quia licèt careant compositione ex his metaphysicè, non tamen compositione cum his quia sunt cum aliis componibiles. Ad 2. neg. item sequela, quia non ex eo differentia dicitur suprema, quia non habeat superiorem, quam includat, sed quia in constituto per eam non supponit priorem differentiam, cui subordinetur, quare omnis illa dicetur inferior, quæ priorem supponit in constituto, cui subordinatur. Ad tertium tunc rationale sumitur materialiter, & in sensu identico idest pro habente rationalitatem, non autem formaliter.

153 Sed dices sumendo rationale formaliter, vel illæ prædicationes sunt per se, vel per accidens, non secundum, quia tunc ex animali, & rationali fieret unum per accidens, ergo 1. Resp. prædicari per accidens stat dupliciter, vel per accidens prædicabile, vel per accidens prędicamentale, genus prædicatur per accidens de differentia primo modo, quia est extra rationem illius, non autem secundo modo, quia spectant ad idem prędicamentum, & ideò ex eis adhuc fit unum per se. Sed dices iterùm, hæc consequentia est optima in *Darapti*, omnis homo est sensibilis omnis homo est rationalis, ergo aliquod rationale est sensibile, sed in præmissis major, & minor extremitas includuntur, & prædicantur formaliter, & per se de medio, ergo in conclusione major extremitas, scilicet, *sensibilis* includitur, & prædicatur formaliter, & per se minori, scilicet, *rationali*. Respondent communiter Auctores, & responsio est Scoti 1. Post. q. 23. ut benè notat Amic. quod ex virtute formę syllogisticæ solùm extremitates uniuntur inter se in conclusione ob unionem earum in præmissis, non tamen ex vi ejusdem formæ opus est quod uniantur eodem modo, sicut in præmissis, & quod propositiones eandem habeant perfeitatem, & sic contingere potest, ut est in proposito, quod prę missæ in sensu formali sint veræ, conclusio verò solum in sensu materiali, & identico: unde inquit Doctor loc. cit. hanc syllogismum non tenere, homo est per se animal, homo est per se rationalis; ergo rationale est per se animal, quia licèt ex necessariis sequatur conclusio nnecessaria, nam alias posset ex vero sequi falsum, tamen ex per se non semper sequitur per se, quia non oportet, quod sit tanta unio extremorum adinvicem, quanta est cum tertio; sic igitur etiam non est necesse, quod ex præmissis in sensu formali verificatis inferatur conclusio vera etiam in sensu formali, sed sufficit, quod in sensu identico, quod multis exemplis demonstrari potest, præsertim in tertia figura, ut omne lac est album, omne lac est dulce; ergo aliquod dulce est album.

ARTICULUS IV.

Quomodo differentia prædicetur de pluribus.

154 Secunda definitio differentiæ, quod sit illa, *quæ prædicatur de pluribus differentibus specie in quale quid*, tradita est de differentia in ratione universalis, ut de se constat, nam in ordine ad ea, de quibus prædicatur, in ratione universalis constituitur; Supponimus autem hic, quod ferè omnes docent Auctores cum Doctore quęst. 27. Univers. Ant. Andr. Tatar. & aliis Scotistis contra Cajetan. & Sot. in hoc cap. Porph. per secundam illam definitionem solum genericas definisse, non autem infimas, sola enim generica est illa, quæ prędicatur de pluribus specie differentibus in quale quid. Quod autem ait Cajetan. definitionem illam etiam infimis convenire, quia illis ex præcisa ratione differentię, ut sic, quæ est facere differre, non repugnat esse in multis speciebus, licèt ut infimę solum esse possint in una. Sanè prorsus ridiculum est, quia res definiri debet secundùm ea, quæ actu habet, non secundùm ea, quæ ex ratione communi illi non repugnant, alioquin ita benè definiretur asinus, quod sit animal rationale, nam licèt asino, quatenus asinus est, repugnet esse rationalem, id tamen non repugnat ei, quatenus animal; & generaliter, si hic modus definiendi, quem Cajet. appellat non repugnantiam, conveniens esset, tunc definitio unius speciei conveniret alteri, ut benè inferunt Complut. quæst. 3. fiquidem differentia constitutiva unius speciei non repugnat alteri ob rationem communem, & genericam, sed ob rationem propriam, & specificam; tum quia si specificis non repugnaret prædicari de pluribus specie differentibus; adhuc definitio pro eis manca foret, quia etiam prędicantur de pluribus numero differentibus.

155 Cur autem has solas definierit, non est exploratum satis, quidam enim dicunt ita fecisse, quia putavit omnes prorsus differentias esse genericas, & nullas dari specificas proprias uni, soli infimę speciei, sed omnes tales esse compositas ex pluribus, quarum singulæ aliis speciebus esent communes. Alii verò in Porph. propensiores dixerunt, quod utique differentias ultimas agnovit, saltem quantum ad se est, sed solum genericas definivit, tamquam notiores, & frequentiores, Sed quicquid sit de Porph. de cujus mente sint, qui velint, solliciti, constabit ex dicendis disp. seq. q. ult. omninò dari debere ultimas differentias, & simplices, quæ prædicari possunt de pluribus numero differentibus in qualequid, & ideò cum Porph. non assignaverit definitionem, istis etiam communem, consequenter non definivit differentiam, prout est tertium prædicabile, ut sic enim comprehendit tam subalternam, quam infimam, ut docet Doctor loc. cit. quare videndum est in hoc art. quomodo definiri possit, ac debeat differentia tertium prędicabile, quæ est communis utrique, & respectu quorum constituatur in esse universalis, an scilicet, constituatur in esse tali per ordinem ad speciem, quam constituit, ut indicant Cajet. Sot. & Tol. in hoc cap. & sequitur Petron. qu. 3. de Differ. art. 4. an potius per ordinem ad inferiora illius speciei, ut passim cæteri docent.

156 Ratio autem, cur ad hęc tantùm duo capita reducatur hoc secundum dubium, est, quia ad quatuor, vel quinque comparari potest differentia. Primò ad genus, cujus est differentia, ut rationale ad animal, & certum est per hanc comparationem in esse tertii universalis non constitui, ut notat Doctor q. 19. Univers. ad 1. tum quia de illo non prædicatur essentialiter, sed mera in quale: undè est predicatio quinti universalis; tum quia universale constituitur tale per ordinem ad inferius, genus autem respectu differentię potius habet rationem superioris, quod per eam contrahitur, & limitatur. Secundò ad alias differentias inferiores, ut corporeum ad animatum, & inanimatum, & sic etiam certum est, ex hac comparatione non constitui in ratione universalis, quia cùm non includatur in illis essentialiter, ut visum est art. præc. neque de illis essentialiter prędicari, nam prædicatum de illis non prædicari debet differentia in ratione tertii universalis; undè qui oppositum tenent, ut consequenter loquantur, debent concedere differentiam superiorem respectu inferiorum habere rationem cujusdam universalis essentialis, & sic sentit Aversa q. 12. sect. 3. ubi ait in toto rigore habere rationem generis, aut speciei, si sumatur ad modum per se stantis. Tertiò comparari potest ad propria inferiora, ut rationale ad hoc, & illud rationale, & neque sic habere universalitatem differentiæ concedunt omnes, quia de illis non prędicatur in quale, sed merè in quid, vel per modum per se stantis, undè etiam prędicatur in abstracto, & ut tota essentia, ut hęc rationalitas est rationalitas. Quarto tandem comparari potest, & ad speciem, quam constituit, & cujus est

pars

pars formalis, ut sentiens ad animal, & rationale ad hominem, ac etiam ad inferiora illius speciei, ut sentiens ad hominem, & equum, rationale ad Petrum, & Paulum, & quia respectu ambo-rum, tam scilicet speciei, quam inferiorum ejus servat eundem modum prædicandi, scilicet, in qualequid, hinc ad hæc tantum duo capita reducitur difficultas.

157 Dicimus 1. differentiam tertium universale, quæ est communis infimæ, & subalternæ, ita definiri debere, esse id, *quod predicatur de pluribus in quale quid*, est Scoti loc.cit.q.27. Universf. ubi ejus Expositores Maurit. Anglic. Sarnan. Brasavol. item Ant. And. Tatar. & alii Scotistæ in hoc cap. & sequuntur Auctor. aliarum Scholarum, presertim Hurtad. Arriag. & Complut. & probatur, quia omittendo illam particulam *specie differentibus* ampliatur definitio, itaut adequatè comprehendat, tam differentiam subalternam, quàm infimam, & facilè possit unicuique applicari, etiam in specie addendo particulam *specie*, *vel numero differentibus*. Per hanc etiam definitionem optimè explicatur essentia differentiæ, ut est universalis, nam ejus essentia in ratione universalis consistit in hoc quod sit in pluribus per modum partis formalis essentiæ, hoc autem totum explicatur per illam particulam in *quale quid*, per hoc enim, quod prædicatur in quid, ostenditur pertinere ad essentiam rei, & per hoc, quod adjungitur *in quale*, ostenditur esse partem formalem essentiæ, & qualificantem, quia prædicari in quale est prædicari per modum informantis, & alteri adjacentis, ut frequenter dictum est. Poterit tandem in hac definitione assignari, quod tenet locum generis, & quod differentiæ, ut in definitibus aliorum universalium servata proportione, licèt enim differentia materialiter sumpta, & pro prima intentione non includat genus, & differentiam, sed sit forma simplex; secundò tamen intentionaliter capta, & quatenus est tertium universale, constat ex genere, & differentia, inquantum concipitur, ut species quædam universalis in communi, in hoc sensu enim definibilis est.

Quod aliquam posset hic ingerere difficultatem, est modus iste prædicandi *in quale quid*, nam videtur modus predicandi impossibilis, & sibi repugnans, prædicari enim in quid est prædicari, ut quid essentiale, & quidditativè, prædicari in quale est prædicari, ut quid extra essentiam, & denominativè, at istæ rationes sunt inter illas incompossibiles, ergo &c. Conf. quia disp. preced. q.5. ideò negavimus definitionem constituere unum universale à ceteris distinctum, quia prædicatur *in quale quid*, nam ratione generis prædicatur *in quid*, ratione differentiæ prædicatur *in quale*, atque ita non habet unum predicandi modum, sed duplicem, ergo idem erit in proposito de differentia dicendum.

158 Pasqualig. 1. p. suæ Met. d. 59. sect. 3. ut hanc solvat difficultatem, concedit respectu ejusdem non posse idem esse predicatum in quid, & in quale, neq; respectu ejusdem id convenire differentiæ, nam se habet ut predicatum in quid respectu speciei, cùm sit pars essentialis ipsius, & eit predicatum in quale respectu generis, quia est extra quidditatem illius, & illi adjacet, & quia mediante genere etiam hoc modo; scilicet per modum adjacentis predicatur de specie, & ejus inferioribus, ideò adequatus modus predicandi ejus dicitur *in quale quid*. Hęc solutio aliquid continet veritatis, sed si melius non explicetur, non sufficit, nam respectu ejusdem debet differentia exercere hunc predicandi modum, & presertim in ordine ad speciem, aut inferiora ejus, respectu quorum constituitur in esse universalis; hoc igitur explicandum est, quomodo non repugnet differentiam hoc modo predicare respectu ejusdem, & quomodo possit presertim ita prædicari de specie, vel ejus inferioribus, quibus tamen certum est non adjacere, sed potius intrinsecè, & essentialiter includi. Hoc autem potest explicari exemplo compositi physici; si enim forma comparetur cum materia, utique est omninò extra essentiam ejus, ac merè illi adjacet, si verò comparetur cum composito, sanè non est extra ejus esentiam, adhuc tamen dicitur illi adjacere, quia adjacet uni parti illius, quod etiam suadet communis loquendi modus, animam enim solemus dicere formam hominis, etiamsi re vera sit forma solius materię, sivè corporis pro altera parte compositi; sic igitur est in composito metaphysico, differentia, etiamsi si sit de illius esentia, adhuc tamen dici poterit illi adjacere, quatenus adjacet alteri ejus comparti, & sic poterit de ipso in quale quid prædicari; in quid, quatenus est intra ejus essentiam, in quale, quatenus ei adjacet ratione alterius compartis; ratio hujus est, quia ad veritatem prædicationis nedum requiritur, quod per ipsam explicetur prædicatum inesse subjecto, sed etiam modus, quo ipsi insit.

159 Ex hoc autem bene deducitur, quomodo hi duo modi prędicandi non sint incompossibiles respectu ejusdem, quia non eodem modo prædicatur differentia in quale de genere, & de specie; de genere enim propriè, secundùm rem prædicatur in quale, quia re vera est extra ejus essentiam, at de specie, & ejus inferioribus prędicatur in quale tantum secundùm modum, quatenus per terminum adjectivum significatur adjacere alteri ejus comparti; undè concludit Doctor qu. 28. Universf. sub finem in differentia, ut prædicatur de specie, rationes prędicandi in quid, & in quale non esse oppositas, quia prædicari in quid secundùm rem, & in quale secundùm rem, utiq; opponuntur, at prædicari in quid secundùm rem, in quale verò tantum secundùm modum, non utiq; opponuntur, sicut plurale, & singulare non opponuntur, si illud sumatur, ut quid, hoc verò, ut modus. Et cum dicebatur, quòd prædicari in quale est prædicari denominativè, quod opponitur prædicationi essentiali, respondet per idem, quod prædicari in quale secundùm rem, hoc est in quale accidentale, utique opponitur prædicationi essentiali, & est propriè prædicatio denominativa, non tamen prædicari in quale secundùm modum tantum, modus enim prædicandi in quale potest etiam convenire formæ specificæ, in quo sensu Arist. etiam appellat 5. Met. cap. de quali, & 5. Phys. 13. qualitatem essentialem, ut notat Doctor ibidem, nec tamen constituit prædicationem denominativam, nisi secundùm modum, quatenus nomine adjectivo significatur; sed quomodo concretis etiam substantialibus, dum nomine adjectivo significantur ratio denominativorum convenire possit, explicuimus ex ipsomet Doctore disput. 2. quæst. 6. art. 1.

160 Ad Conf. neg. paritas, ideò enim exclusimus supra definitionem à numero prædicabilium, quia cum explicitè contineat genus, & differentiam, & illas partes importet etiam quoad habitudinem, quam habet inter se, ut scilicet una habet modum informantis, & alia modum subsistentis, hinc est, quod habet modum prædicandi duplicis universalis, scilicet in quid ratione generis, & in quale quid ratione differentiæ, at differentia non prædicatur nisi per unicum terminum, qui nec perfectè in quid, nec perfectè in quale prædicatur, sed simul utroque modo indivisibiliter, & ideò unum constituit prædicabile à cœteris distinctum.

161 Dicimus 2. Differentiam non constitui in ratione universalis per ordinem ad speciem, quam constituit, sed per ordinem ad inferiora speciei. Conclusio est communis Scoti, & Scotistarum loc. cit. qui differentiam definierunt in ratione prædicabilis, non per prædicari de specie, quam constituit, sed per prædicari de pluribus inferioribus, quod etiam fecit Porph. ipse, & ideò eam sequuntur Recentiores omnes Sanchez, Onna, Ruvius, Didac. Aversa, Complut. Arriag. Pasqualig. Morif. Fuent. & alii passim, & probatur evidenti ratione, quia respectu speciei, quam constituit, differentia non est superior, sed omninò æqualis, sed æquale non est universale respectu æqualis, solum ergo erit universalis in ordine ad inferiora speciei, respectu quorum habet rationem superioris in quale quid prædicabilis. Prob. min. tum quia superius non convertitur cum inferioribus in subsistendi conseq. ex Postprædic. cap. de priori, benè tamen æquale cum æquali, tum quia superius contrahitur ad inferius, at æquale non contrahitur ab æquali, nec differentia contrahitur à specie; tum quia Porph. cap. de specie propè finem differtè distinguit prædicationem æqualis de æquali à predicatione superioris de inferiori dicens, nam *aut paria de paribus, ut hominis de equo, aut majora de minoribus prædicentur, oportet*, ubi per prędicationem majorum de minoribus utique intelligit prędicationem universalium de inferioribus, & illa appellat majora, hęc minora, quia illa latius patent istis. Confirm. quia universale ut sic, constituitur per ordinem ad multa, sed species ut sic importat tantum naturam essentialiter unam, & pluralitas solum habetur ab ipsius inferioribus; ergo solum in ordine ad illa constitui potest in ratione universalis.

162 Nec valet illa responsio, quæ hic afferri solet, speciem nimirum habere suam virtualem pluralitatem, quatenus continet sub se inferiora, ideoq; predicationem de specie equivalere pluribus prædicationibus de individuis, si est ultima. Nam contra est, quod universale constituitur per ordinem ad inferiora plura formaliter, in quibus nimirum sit actu multiplicatum, vel multiplicabile, undè respicit simpliciter multa; sed de individua, prout continentur in specie non sunt simpliciter multa sed potius simpliciter unum, ut dicebat Porph. *participatione speciei plures homines sunt unus homo*, Conf. quia specificativum alicujus debet participare formaliter rationem illam, secundùm quam specificat, undè ad specificandam vi sivam potentiam requiritur objectum, quod sit formaliter coloratum, & non virtualiter tantum; sed multitudo est terminus specificativus universalitatis, ergo debet esse formaliter talis, & non virtualiter tantum. Tandem ex eo, quod species sit uirtualiter multa ad summum sequi potest, quod differentia respectu ejus sit quoque virtualiter universalis, non tamen formaliter, & actualiter, quia qualis est multitudo, talis est universalitas ipsam respiciens, neque specificativum potest specificare ultra suam virtutem.

165 Sed contra obiicium, quia natura constituitur universalis in ordine ad ea, de quibus primò, & immediatè prædicatur, sed differentia primariò, & immediatè predicatur de ipsa specie, & mediante specie de inferioribus, ergo &c. Tum 2. quia differentia prędicatur de specie, & non ut singulare, ergo ut universale. Tum 3. quia eodem genere prædicationis differentia prædicatur de specie, & inferioribus ejus, si igitur prædicatur tamquam universale, sic etiam de ipsa specie. Tum 4. quia præsertim respectu speciei exercet differentia proprium prædicandi modum *in quale quid*, imò potiori ratione, quam respectu inferiorum, in ordine ad quę potius habet rationem partis materialis, quam formalis, quia ad illa multa contrahitur per alias peculiares rationes determinantes ipsam. Tum tandem quia dantur quædam differentiæ, quæ non adæquantur cum una specie, sed conveniunt pluribus, ut esse continuum, quod nedum reperitur in quantitate permanenti, sed etiam in successiva, ergo datur aliqua differentia, quæ respectu speciorum de pluribus prædicetur, atque adeò sit universalis.

164 Resp. non esse omninò certum, num universale debeat necesario prædicari de pluribus immediatè, & Tatar c. de proprio id negat, genus enim etiam respectu individuorum suam retinet universalitatem, de quibus tamen non nisi mediatè prædicatur, quo

quoretiam dato dicimus ulterius, non quamcumque prædicationem immediatam constituere universalitatem, sed illam tantùm, quæ est superioris de inferiori, quod non habet differentia in ordine ad speciem, sed tantum in ordine ad inferiora ejus; & ideò quamvis Petrus, & Paulus sint rationales, quia sunt homines, tamen rationale non est universale, quia respicit hominem, sed quia respicit Petrum, & Paulum, undè ut notat Complut. hæc duo valdè diversa sunt quod Petro conveniat esse rationalem, quia est homo, & quod rationali conveniat secunda intentio universalis, quia respicit hominem; primum est verum, at secundum est prorsus falsum, vide aliam solutionem apud Tatar. cit. hìc applicabilem. Ad 2. dicimus, quod prædicatur, ut universalis non formaliter, & reduplicativè, sed materialiter, & specificativè, ut sensus sit, differentia, quæ prædicatur de specie, est universalis, non tamen respectu illius, sed respectu suorum inferiorum, sicut species subiicibilis generi comparata est universalis materialiter solùm, idest non per talem comparationem, undè prædicatio ista *homo est rationalis*, non erit alicujus prædicabilis, vel superioris ex suo inferiori, sed erit prædicati topici de subjecto communi, cum quo reciprocatur, sicut, & illa, *homo est risibilis*, undè à quibusdam appellantur prædicationes tertii, & quarti prædicati, non autem prædicabilis. Ad 3. verum est assumptum, quatenus tam de specie, quam inferioribus ejus prædicatur, ut differentia, & in quale quid, non sub eadem habitudine, quia de specie prædicatur, ut æquale de æquali, de illis verò, ut superius de inferioribus. Ad 4. re verà tam respectu speciei, quàm inferiorum ejus differentia dicitur pars formalis eorum; falsum enim est differentias superiores dividi, & contrahi per inferiores ad modum partis materialis, nam id verificatur tantum concomitanter, & identicè ratione generis, quod constituunt, ut satis liquet ex preced. art. & ideò tam respectu speciei, quam inferiorum ejus semper prædicatur in quale quid, ut declaravimus concl. præced. tamen solum in ordine ad individua constituitur in esse universalis, quia respicit illa, ut multa, quare licèt in ordine ad speciem habeat sufficientem modum prædicandi universalis, non tamen habet sufficientem terminum universalitatis, quę requirit multa inferiora pro termino. Ad 5. concedit ob id Aversa q.12. sect. 3. aliquas differentias, quæ sint universales respectu speciei, sed quia disp. seq. q. ult. negamus absolutè tales differentias constitutivas, quæ possint in pluribus reperiri speciebus, ideò negatur assumptum, ad cujus prob. ibi dicemus.

165 Quæres an Differentia infima, & subalterna specie differant in ratione prędicabils, itaut duo universalia constituant, sicut genus & species. Aversa q.12. sec.12. quem hic sequitur Poncius, affirmativè respondet, & ejus fundamentum est, quia intantum species est tota essentia, & genus pars, inquantum speciei adduntur differentiæ individuales, quæ non sunt gradus essentiales, generi verò adduntur differentiæ specificæ, quæ sunt gradus essentiales: sed eodem modo penitus se habent differentia infima, & subalterna comparata ad inferiora, quia differentiæ subalternæ adduntur aliæ differentiæ, quę sunt gradus essentiales, infimæ verò adduntur aliæ, quæ non sunt essentiales, ergo tantam diversitatem habent in ratione universalis differentia generica, & specifica, quantam habent genus, & species.

Nihilominus cum Scoto prædicta q.27. quem alii passim sequuntur, negativè est respondendum, & probatur, tum quia tunc sex forèt prędicabilia, tum quia de ratione differentiæ, ut est tertium prędicabile, est solum prædicari de pluribus in quale quid, & per hoc distinguitur à ceteris universalibus, sed hoc utrique differentiæ convenit, ergo &c. Tum tandem, quia genus, & species ideò duo prædicabilia constituebant, quia unum prædicat totam essentiam, & alterum partem essentiæ, sed differentia, sivè sit infima, sivè subalterna, semper prædicat partem essentiæ, & ad hoc omninò per accidens est, quòd prędicatio fiat de multis specie, vel num. differ. ergo &c.

166 Fundamentum verò Averłæ non subsistit, negatur enim paritas assumpta in minori, quia ex hoc, quòd differentiæ infimæ addantur aliæ differentiæ, quæ non sunt gradus essentiales, non sequitur, quòd dicat totam essentiam individuorum, sicut sequitur ex eo, quod adduntur speciei specialissimæ, & ratio est, quia species infima semper dicit conceptum completum, sed differentia semper incompletum, etiamsi sit infima.

At instabis, differentia infima prædicatur de pluribus in quale quid complete, & subalterna in qualequid incompletè, ergo sunt diversa prædicabilia, sicut genus, & species, Prob. assumptum quia differentia ultima omnino distinguit essentialiter suum constitutum à quocumque quod non est ipsum, quod non facit differentia subalterna, quia in ratione sensibilis v. g. homo convenit cum equo; hac unica ratione testatur Hurtad. disput. 6. sect. 4. ei non numquam placuisse oppositam opinionem.

Resp. tamen facilis est, quòd differentiam infimam prædicari de plurib. in qualequid completè potest dupliciter intelligi, vel quia dicat totam essentiam illorum plurium, & sic falsum est assumptum, quia omnes differentiæ sunt conceptus incompleti, nec magis complet rationale hominem, quàm sensibile animal; vel quia constituit illa multa adæquatè dissimilia ab omnibus individuis cujuscumq; alterius speciei, ita ut per eam excludatur omnis ratio conveniendi, & ita verum est antecedens, sed neg. conseq. quia facere differre completè, & adæquatè in hoc sensu non est dicere conceptum rei completum quia hìc integratur ex ratione conveniendi, & ratione ultima differendi, sed est dicere conceptum incompletum ultimum, ut benè notat Hurt.

QUÆSTIO IV.

De Proprio.

167 Post tractationem de Universalibus essentialibus ad universalia accidentalia descendimus, quiæ sunt Proprium, & Accidens; & quia proprium majorem habet affinitatem cum essentia rei, quàm accidens commune, ut potè quod immediatè fluit ab ea, & cum ea est realiter idem; ideò prius de Proprio agimus, quam de Accidente; potest autem, ut hìc omnes notant, hoc nomen *proprium* dupliciter sumi, primò, ut opponitur improprio, & dicitur illud quod propriè, & absque ulla metaphora rei convenit; secundò, ut opponitur communi, & sic significat illud, quod ita convenit uni rei, ut aliis competere non possit, & hoc modo definitio dici solet propria definitio, differentia dicitur propria specie, quam constituit, ut rationalitas hominis, & denique passio dicitur propria naturæ, à qua dimanat, ut risibilitas hominis, verùm quia prima duo prædicata essentialia habent propria nomina, quibus significentur, nam unum dicitur definitio, alterum differentia, hinc factum est, ut nomen proprii appropriretur solùm prędicato extra essentiam, necessariò tamen, & convertibiliter convenienti naturæ, quam insequitur, ut est risibilitas in homine, & de Proprio in hoc sensu proponitur, quæstio, sed quia rursus potest dupliciter capi, vel pro ipsa proprietate reali, quæ realiter fluit ab essentia, & cum essentia reciprocatur, ut est risibilitas, quæ ab humanitate dimanat, vel pro eadem affecta jam universalitatem logica in ordine ad speciem, & individua ejus; hìc agemus de Proprio in utroque sensu, quamvis enim primo modo potius ad Metaphysicum spectet, tamen abs re non erit aliqua de ipso, etiam pro prima intentione, differere, quia ejus natura explicata constabit magis quale fundamentum exigat universalitas quarti prædicabilis, quam hìc explanate intendimus; itaque duobus articulis rem expediemus, in primo tractando de proprio in ratione proprii, seu pro natura reali, in altero de universalitate, quæ super eam fundari potest.

ARTICULUS I.

Agitur de Proprio in ratione proprii, seu pro natura reali, & præsertim de distinctione ipsius à subjecto.

168 Multa disputari solent de proprio in ratione proprii, nos hìc quæ magis necessaria sunt, & ad rectam intelligentiam universalitatis ejus magis conducunt, seligemus, alia ad Metaph. dimittentes.

Primò itaque dubitari solet; an ratio formalis Proprii, ut propriii est, sit realis, vel rationis. Didacus à Jesu disp. 9. dub. 3. existimat rationem formalem omnis proprietatis realis non in individuo, sed in specie esse rationis, & secundùm intentionem, idque probat tali ratione, à qua se convinci fatetur, à parte rei solùm datur hæc, & illa risibilitas fluens ab hoc, & illo homine, non tamen risibilitas in communi fluens ab homine in communi, hæc enim solùm datur per intellectum abstrahentem proprietatem à differentiis individualibus, similterque essentiam, à qua dimanant, ergo licèt dimanatio proprietatis in individuo, ejusque cum individuo adæquatio sit realis, non tamen emanatio proprietatis in specie, ejusque adęquatio cum essentia in specie erit realis, sed rationis.

Sed certè si hæc ratio valeret, non solùm probaret rationem formalem omnis proprietatis realis esse rationis, sed etiam rationem formalem cujuscumque naturæ, humanitatis, equinitatis, &c. quia nec à parte rei dantur nature communes extra individua, ut diximus disput. preced. Potius ergo dicendum est, quod licèt in entibus rationis proprietates illis correspondentes sint rationis, tamen naturis realibus proprię passiones debent correspondere reales, quarum formalis ratio sit realis; tum quia passio debet proportionari subjecto, subjectum autem passionum est natura, non individuum, subjectum scilicet primum, & adæquatum, ergo si natura est realis, proprietas quoque, ac ejus formalis ratio debet esse realis, tum quia individua realia debent sub specie reali contineri, sed hęc risibilitas, & illa sunt individua realia risibilitatis in communi, ergo, & ipsa risibilitas in communi debet esse realis ea realitate, quę tribui solet ceteris naturis entium realium, benè tamen verùm est, quod docet Tat. cap. prełenti, proprium etiam sub ratione proprii fundare posse secundam intentionem diversam ab ea, quam fundat in ratione universalis.

169 Secundò queritur, quomodo Proprium in ratione proprii sit definiendum. Resp. illud ab Arist. definiri 1. Top. c. 4. hoc modo, *Proprium est, quod non indicat quid rei, soli autem inest, & convertitur predicatur*, quę sanè definitio datur de proprio sub ratione proprii, non sub ratione universalis, ut notat Tatar. quia definit per ordinem ad unum solum, & per prædicari convertibiliter, quæ duo repugnat universali ex dictis art. ult. q. præced. & licèt Doctor qu. 32. Universf. in corp. dicat definitionem, quam tradidit Porph. de proprio sub ratione universalis, coincidere cum ista Philosophi, non debet intelligi formaliter, sed materialiter tantùm, quatenus definitio Porph. æquivalet illi, vel illam infert; ut Bralav. notavit ibidem. Cum ait proprium non indicare quid rei, intelligendum est à priori, quia à posteriori benè indicare potest juxta illud 2. de Anim. 11. accidentia magnam partem conferunt ad cognitionem subsistantiæ, & per hoc significare voluit, proprium non esse prędicatum intra

esen-